

Internationale Betrekkingen

Les 1: introductie 2/10

Concepten zijn belangrijk (leren)

Relevantie IP/IB

Hoe wordt jij beïnvloed door wat er zich buiten onze landsgrenzen afspeelt?

1. Economisch:
 - Rusland sancties (fruit; peren boycot)
 - Alliantie: NATO (2% v/h BBP vereist)
2. Terreur zorgt voor een toename v/d veiligheidsmaatregelen
3. EU → Brexit

Doelstelling v/h vak

1. Feitenkennis
2. Kritische attitude
3. Categoriseren

Definitie van theorie

= een geheel van algemene abstracte beweringen of hypothesen die de realiteit – in casu de internationale politiek - beschrijven, verklaren en/of voorspellen met het oog op het meer begrijpbaar maken van die realiteit.

= “a kind of simplifying device that allows you to decide which facts matter and which do not”, *Baylis, Smith, and Owens*

Methodologisch

- kwantitatief/ kwalitatief
 - inductief/deductief
4. Normatieve doelstelling
een analyse schriftelijk en mondeling kunnen communiceren

Zes soorten analyses

- Beschrijvende analyse
nodig om ervoor te zorgen dat je de verklarende analyse goed kan doen
- Verklarende analyse
 - meest ambitieuze en causale (oorzakelijk, oorzaak-gevolg, is een gevolg van iets) relaties vind men terug tussen 2 variabelen/ fenomenen:

- sociaal-wetenschappelijke benadering
- historische, constructivistische benadering
 - in de realiteit vat je dit samen onder de term VERSTAAN
- evaluatieve
- Voorspellende analyse
 - Wat gaat er gebeuren als?
- Prescriptieve (of strategische) analyse
 - wat moet er gedaan worden?
- Normatieve analyse
 - zie docu Stuxnet
 - 3 groepen hebben hiermee te maken:
 - staatsleiders: welke instrumenten inzetten?
 - militairen: hoe “rules of engagement” verzoenen met internationaal recht?
 - burgers: welke consumptiegoederen aanschaffen?

Bv. Referendum Catalonië:

90% stemt Ja/Si, maar het referendum was illegaal en minder dan de helft is komen stemmen (alleen diegene die echt onafhankelijk willen worden of niet zijn komen stemmen, men had gedreigd met zware straffen waardoor men schrik had om te gaan stemmen). Dit is een voorbeeld van CESESSIE (= afscheiding).

Stysteemniveau's

3 analyseniveaus: Man, The state and war (Kenneth Waltz)

Wat/welk niveau bepaalt het gedrag v/e actor (vb staat) in IP (internationale politiek)?

- Internationaal systeem
 - polariteit: uni-, bi-, multi-
 - mate van internationale gemeenschap; internationale samenwerking: uni- vs multilateralisme
 - IO's; int. Recht; int. Regimes
 - economisch: kapitalistisch; globaal
 - geografie, geopolitiek
- Regionale internationale systemen
- Staten-niveau
 - grote vs kleine
 - sterke vs zwakke
 - status quo vs expansionistische
 - democratische vs autoritaire
- Sub-statelijk niveau/actoren
 - politieke partijen
 - administraties
 - bureaucratische organisaties
 - elites
 - belangengroepen
 - religies

- volkeren, talengemeenschappen
- multinationals
- publieke opinie
- NGO's
- Individueel niveau
bv. Obama vs Trump

Agent-structure debate

'people make history, but not in conditions of their own choosing', *Karl Marx*

Interactiegebieden

- Politiek/ diplomatiek
- Militair
- Economisch
- Cultureel
- Sociaal
- Psychologisch

Oefening: rooster toepassen op conflict van Noord-Korea (enkele vierkantjes proberen in te vullen)

Internationale politiek

gaat over de verdeling van macht, rijkdom en prestige op internationaal vlak

Enkele basisconcepten

- Anarchie/anarchisch systeem
→ op internationaal niveau is dit het geval
In IB: er bestaat geen wereld autoriteit, de wereld vormt een anarchische samenleving.
gevolg: zelfs als de staat verantwoordelijkheid neemt voor eigen veiligheid, dan is dit anarchisch gestructureerd (survival of the fittest)
- grenzen
- soevereiniteit
Iedereen is baas in eigen staat
- staten
- internationale politiek
gaat over de verdeling van macht, rijkdom en prestige op internationaal vlak.

ACTUA:

- Nobelprijs voor de vrede voor ICAN
Maakten een verdrag op waar men de kernwapens verbied
 - Grote landen die over kernwapens beschikken en hun bondgenoten stemden niet voor dit verdrag en boycotten het
- 'opstand' tegen de grote landen

Voelt u zich op de eerste plaats ...?

Welke identiteit sluit het meeste bij je aan?

Dorp/stad, provincie, VL/WL, nationaliteit, EU, wereld.

- Groepen (gezin, dorp, regio, volk ...)
 - Gemeenschappelijke kenmerken, zowel obj als subj; identiteit
- **In/outgroup**
Belangrijk begrip!
Vb. Vlaming en Waal. Stel dat de Vlaming de Waal gaat buitensluiten en gaat beschouwen als een vijand, dit is een gevaarlijke situatie (zie verder bij puntje over geschiedenis, wat gebeurde er indien men landen/staten/groepen uitsloot?)
- Geïnstitutionaliseerde samenlevingsverbanden: politieke autoriteit (vb. staat), o.a. monopolie op geweld
Staat heeft een monopolie op geweld: alleen het leger of de politie mogen geweld plegen, een burger wordt hiervoor gestraft

Categorieën

3 manieren om te categoriseren

	Internationale statensysteem	Internationale statengemeenschap	Wereldgemeenschap
Actor	Staten	Staten + internationale organisaties	Individu = burgers VN/ de wereld
Concept	Macht (v/e staat) → gemeten a.d.h.v. leger, BBP ...	Orde en stabiliteit → om orde te handhaven heb je macht nodig internationaal recht, rechten en plichten	Vrede, rechtvaardigheid, emancipatie
Samenwerking (tss staten)	Beperkt → eigenbelang staat centraal, survival of the fittest	Groot, veel samenwerking ZOLANG in belang v/d actor/staat	Cruciaal en samenwerking moet gebeuren Bv.: verdrag → zeer groot
Theorie	Offensief realisme, realisten; neorealisme	Neo-liberalisme, English school en defensief realisme	Idealisme/ liberalisme, idealisten en critical school

Sleutelactoren	Staten (rijkdom)	Staten (en andere actoren, oa IO)	Verschillende actoren (individu t.e.m. wereldregering)
Auteurs	J. Mearsheimer, K. Waltz	H. Bull, R. Keohane, J. Nye	R. Falk, K. Booth
Probleem	Hard: oorlog ...	Valsspelers	Normatief, niet beschrijvend
Timing	Verleden/heden + toekomst	Heden/verleden + toekomst	Toekomst?
Kritiek	Cynisch, niet op LT denken, kortzichtig, enkel eigenbelang		Samenwerking irrealistisch bv; oprichting VN

Je moet door deze 3 verschillende brillen kunnen kijken en er een mening over kunnen geven.
 BELANGRIJK SCHEMA! Kunnen toepassen op situaties/staten/machten...

Kritiek op de categorieën:

- * internationale staten systeem komt niet overeen met wat er in de praktijk gebeurt, in de praktijk is het veel genuanceerder
- * internationale staten gemeenschap zit tussen de andere 2 categorieën in. Het is een middenweg en is meer op de toekomst gericht
- * wereldgemeenschap is normatief (ze willen dat het echt gebeurt). Het is meer gericht op het heden en verleden

Toepassing:

'A society of states (or international society) exists when a group of states, conscious of certain common interests and common values, form a society in the sense that they conceive themselves to be bound by a common set of rules in their relations with one another, and share in the working of common institutions', *Hedley Bull*

Pas dit citaat toe op de categorieën.

Types van politiek bestel doorheen de tijd

1. Pre-Hellas
Deze hadden al systemen, maar werden nog geen staten genoemd. Ze hadden al iets weg van een internationale gemeenschap (internationaal systeem van staten).
2. Hellas: stadstaten
Stadstaten ontstonden omdat men een gemeenschappelijke vijand hadden, men moest zich gaan organiseren. Veel oorlogen en conflicten.
→ intern statensysteem, maar te onderscheiden van barbaren; er was wel een gemeenschapsgevoel tussen een aantal volkeren.
→ internationale (staten) gemeenschap
3. Romeins keizerrijk
Expansionistische staat, empire
→ internationaal systeem van staten
vanaf keizer Augustus werden de landgrenzen vastgesteld

4. Heilige Roomse Rijk en Byzantium
Voor de eerste keer kwamen religieus en politieke macht tezamen.
vele feodale staten
5. Italiaanse stadstaten
Te vergelijken met de Griekse stadstaten, international society.
machtsevenwichtsveld tussen stadstaten
→ internationale (staten) systeem
6. Territoriale staten (VK, Frankrijk, Spanje)
Deze bestonden vanaf de 12^e eeuw
tijdens de 100 jarige oorlog en de 30 jarige oorlog → internationaal staten systeem
rest van de periode → internationaal (staten) gemeenschap

Ontstaan statensysteem

- Einde v/d 30-jarige oorlog: Vrede van Westfalen 1648
- Soevereiniteit (eigen baas in eigen gebied, machthebber)
- Filmpje dat hoort bij Grenzen
→ beeld over de veranderingen in x aantal eeuwen in o.a. Europa
Wat valt er op?
 - Versnippering en grote rijken/landen wisselen elkaar af
 - Op korte tijd zijn er veel veranderingen → grenzen staan niet vast
 - Iedereen is quasi veroverd, buiten vb. Iran, UK

Wat geeft de toekomst?

De steden worden belangrijker, is nu ook al zo, of krijgen we terug grote rijken?

- Functionele gelijkheid tussen staten
Staten zijn baas in eigen huis, hebben respect voor de ander, erkennen de ander
- Anti-hegemoniale ordening d.m.v. machtsevenwicht (balanceren)
Minder oorlogen/conflicten sinds WO2

Waarom heeft het staten-systeem het gehaald?

Defensieve theorie	D. Spruyt + I. Wallerstein
Offensieve theorie	C. Tilly + M. Von Creveld

Defensieve theorie:

Kapitaal/kapitalisme en staatsvorming gaan hand in hand

Kapitaal → bescherming v/d banken en de handel wordt gevraagd door de handelaren → natuurlijke staat

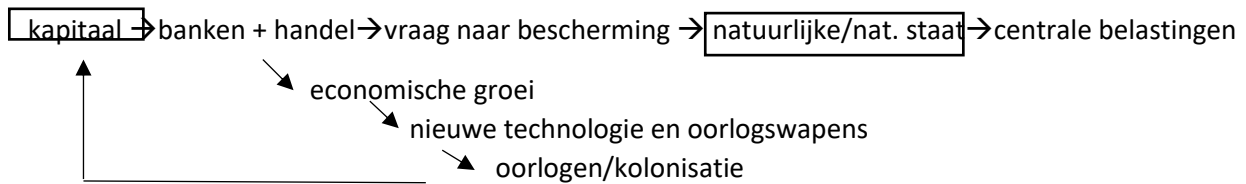
bescherming door politie, leger via belastingen

centralisatie en bureaucratie bevat deze theorie ook

Offensieve theorie:

is de defensieve theorie + nieuwe technologie en oorlogvoering en territoriale uitbreiding, zowel tegen lagere niveaus als tegen buitenland

schema

Interne ontwikkelingen

- Democratisering, rechtsstaat, politieke rechten voor burgers:
 - VK, Amerikaanse Revolutie (1776); Franse revolutie (1789)
- GEVOLG
- Nationalisme en opkomst natie-staten
- natievorming is het gevolg van statenvorming
- nationalisme zorgde ervoor dat men meer rechten ging/kon eisen

Ontwikkeling staten-systeem

- Napoleon
 - Extern: empire (onder welke categorie valt dit?)
 - Intern (categorie 1, int. Staten systeem)
- “concert Européen”
 - voor de eerste keer werden er internationale afspraken gemaakt. Dit concert lukte aangezien men decennia lang geen oorlogen waren.
- WO1
 - 1815-1854/1866: lange tijd van vrede, voor 1815 zat men nog altijd in cat. 1
 - 1854: oorlog om de Krim, gedaan met vrede
 - Na 1918: DUI niet laten deelnemen, uitgesloten RESULTAAT was WO2
- Volkerenbond
 - Opgericht na WO1, is mislukt omdat de belangrijke staten niet aanwezig waren in deze bond voorloper van de VN
- WO2
 - Na WO2:
 - Verliezers, DUI en JAP, werden betrokken. Iedereen had er belang bij dat o.a. hun economie terug begon te draaien
 - VN opgericht, werkt relatief goed
- Koude Oorlog + nucleaire revolutie
 - SUV is verloren → RUS/SUV is buitengesloten, niet internationaal opgenomen → gevolgen vandaag voelbaar
- Post-Koude Oorlog + globalisering (zie volgende puntje)
- 9/11 en idee van kalifaat
 - kalifaat = Islam die 1 grote islamitische staat krijgt

Globalisering

Wat?

Aantal definities:

'globalization is the process of increasing interconnectedness between societies such that events in one part of the world more and more have effects on peoples and societies far away'

'a historical process involving a fundamental shift or transformation in the spatial scale of human social organization that links distant communities and expands the reach of power relations across regions and continents', *McGrew*

Definitie v/d prof:

Historisch proces waarbij goederen, diensten, mensen, technologie, en ideeën als maar sneller over de staatsgrenzen heen circuleren, en de wereld meer en meer geïnterconnecteerd wordt.

De grenzen en de rol van staten wordt minder belangrijk door de globalisatie.

- Landen geraken steeds meer met elkaar verward op verschillende manieren en op verschillende vlakken. Worden afhankelijker van elkaar en zijn dus verplicht tot samenwerking

Vb. Stel dat China wegvalt, dit is een wereldprobleem, meerderen zijn afhankelijk van China

Hoe?

- Mobiliteit (auto, vliegtuig...)
- Communicatiemiddelen (sociale media)
- Tv, computer, internet

Domeinen

Globalisering bevindt zich op verschillende domeinen; economisch, ecologisch, cultureel, gezondheid, migratie, veiligheid, politiek

Vb van het domein eco: multinationals zijn soms belangrijker/groter dan staten

(<http://www.businessinsider.com/25-corporations-bigger-than-countries-2011-6?international=true&r=US&IR=T>)

vb cultureel: over heel de wereld vind je Mac Donalds terug

vb. migratie

vb. veiligheid: nadeel aan globalisering, buitenlander plegen aanslagen/moorden

Gevolgen voor het politiek bestel

- Staten verliezen macht t.v.v. andere actoren (MNO, NGO, IO) IO= internationale organisatie
- De-territorialization of politics (grenzen vervagen)
- Global politics
- Global governance
- Cosmopolitan democracy

'the once bright line between domestic and foreign policy is blurring. If I could do anything to change the speech patterns of us in public life, I would like almost to stop hearing people talk about foreign policy and domestic policy and instead start discussing economic policy, security policy, environmental policy', Bill Clinton

Kritiek op globalisering

- Niets nieuws
handelsrelaties bestonden voor de globalisatie al
- Ongelijke globalisering: anti-globaliseringsbeweging (tegenbeweging)

Is globalisering overwegend positief of negatief?

Positief	Negatief
Economisch (veel handel), wereldeconomie is toegenomen	Milieu
Kennis wr verspreid (kan ook neg zijn)	Terrorisme (uitgebreid netwerk), gevoel van ID-verlies/ crisis leidend naar nationalisme, fundamentalisme, extremisme en terrorisme
Global government int. Org - VN	Uitbuiting dr bv multinationals, oorlog owv grondstoffen
Stabiliteit (voor WO nt het geval)	Jobs zijn vermindert, gedaald
Lotgebondenheid (kunnen bv humanitaire hulp sneller verlenen), mondiale loyauteit	Veel mensen/delen v/d wereld kunnen nt volgen met de globalisering
Minder conflicten (make trade, not war)	Culturele verarming
Armoede daalt	Meer relatieve armoede
Nieuwe vormen van samenwerking en activisme	Democratisch deficit

Anti-globaliseringsbeweging

Streefdoel is een solidaire mondialisering met eerbied voor de universele rechten van de mens, voor de rechten van alle burgers van alle naties ter wereld.

Tegenbewegingen:

- Vermogensbelasting
- Eerlijke prijs voor kleine boeren
- Herverdeling welvaart
- Lokale politiek
- Basisinkomen voor iedereen
- Naomi Klein
- Ignacio Ramonet
- Walden Bello
- Ricardo Petrella
- José Bové
- Joseph Stiglitz
- Dirk Barrez
- Tobintaks
- 99% movement; indignados

ACTUA

Trump heeft het probleem doorgeschoven naar het parlement

→ EU staat o.a. achter het akkoord

→ Iran gaat het akkoord niet naleven indien de VS dit niet doet

Noord-Korea is niet happig op het akkoord met het Westen

→ GEVOLG indien VS akkoord niet accepteert, Midden-Oosten maakt meer kernwapens

Voordelen voor Iran:

De sancties die gelden t.o.v. Iran vallen weg indien ze het akkoord accepteren, dit is positief voor de economie

Iran heeft verkiezingen (democratie) terwijl Noord-Korea dit niet heeft

Iran is destabiliserend (volgens VS)

→ steunen de Hezbollah

staan wel aan dezelfde kant → zijn ook tegen IS

Hoe gaat de EU reageren op de beslissingen omtrent het akkoord?

Komt er een EU defensie en gaan ze een gemeenschapsgevoel creëren? (is dit een gevolg?)

Schema van vorige week blijft belangrijk! (i/h achterhoofd houden)

realisme		Neo-liberaal (institutionalism)	Idealisme
Concept	Macht	Orde/stabiliteit	Rechtvaardigheid
aktoren	staten	Staten + IO + ...	Ind(?)/aarde

- binnen de internationale politiek spreekt men naast elkaar

- bij de realisten staat macht centraal

- we moeten realisme als het vertrekpunt zien om de internationale politiek te begrijpen

- onderscheid maken tussen beleid en theorie !!! (zie verder in sv)

Ontstaan

Hoe is het realisme ontstaan?

Ontstaan in de 20ste eeuw als reactie op het liberalisme. Het liberalisme is ontstaan als reactie op WO1, men begon over alles wetenschappelijk na te denken.

‘nooit meer oorlog’ → sloot aan bij idealisme, was een ideaal

Perceptie op ontstaan WO 1:

Oorzaken WO1:

- directe aanleiding: moord op troonopvolger van Oostenrijk-Hongarije
- twee allianties tegenover elkaar
- opkomend nationalisme bij Europese mogendheden
- expansiedrang DUI, imperialistisch
- bewapening

- offensieve militaire doctrines
- onrechtstreeks: industrialisering (spoor, wapenindustrie ...)
- generaals die sterker waren dan de leiders
 - ⇒ oplossing volgens liberalisme om volgende oorlogen te voorkomen:
 - internationale organisatie die internationale veiligheid waarborgt (=Volkenbond)
 - ↔ allianties
 - wapenbeheersing ↔ bewapening
 - democratisering ↔ nationalisme
 - leiderschap ↔ zwakke leiders

Reactie van realisme op oplossing liberalisme:

De oplossingen zijn niet gelijk aan de werkelijkheid:

- Volkerenbond is heel zwak, heeft amper invloed
- wapenbeheersing lukt niet: op dit moment zijn er > 20 000 kernwapens
- amper de helft van de wereld heeft een democratie

Idealisten:

Realisten: op moment voor WO 1 had je de opkomende staten (DUI) en de staten die aan machten begonnen te verliezen + het niet graag zagen dat andere staten belangrijker werden (ENG)

E.H. Carr is een belangrijke/bekende naam, kan op examen komen

Was betrokken bij het opstellen van de Vrede van Versailles

Was een liberaal-realistisch politiek denker, vooral links

Hij had 2 kritieken op het idealisme

1. het is een normatieve theorie, wishful thinking v/d idealisten
hij zegt dat je macht nodig hebt om oorlogen te voorkomen of om te voelen aankomen (normatief)
2. 'De Europese idealen zijn bedacht voor een ideale wereld, niet voor de echte wereld. Universele waarden zijn zo abstract dat ze nietszeggend worden', David Engels (2013)
→ het universele
→ staten zijn zuiver nationalistisch
vb 1: in 1928 ontstond het Briand-Kellogg verdrag
→ zou de oorlogen verbieden
→ kwam goed uit voor de staten, verdrag was eigenlijk gesloten in eigenbelang van de staten
vb 2: Laizzes faire politiek; kwam goed uit voor de VS en UK

'These supposedly absolute and universal principles were not principles at all, but the unconscious reflections of national policy based on a particular interpretation of national interest at a particular time... As soon as the attempt is made to apply these supposedly abstract principles to a concrete political situation, they are revealed as the transparent disguises of selfish vested interests', E.H.Carr

→ geeft de nationale belangen weer, verbod op oorlog (Briand & Kellogg)

Boek: The Twenty Years' Crisis: 1919-1939. An Introduction to the Study of International Relations

H. Morgenthau belangrijke auteur van die tijd, was een realist

‘ontwikkelde’ de wetenschap van power politics wat was gebaseerd op zijn perceptie van de ‘political man’. Dit ‘soort’ mens was een egoïstisch mens met de drang om dominant te zijn (over anderen).

Hij legde de nadruk op realistische demoplacy, dit was gebaseerd op een balans tussen power/macht en de noodzaak om national interest/nationalisme te promoten.

Vanaf de jaren 70 kwamen de eerste barsten in het realistische pantser

vb: Vietnam; rol van de binnenlandse politiek (!)

→ vinden de realisten niet belangrijk

vb: binnen de EU gingen de aartsvijanden (bv DUI en FRA) samenwerken

Boek: Politics among Nations: the Struggle for Power and Peace

K. Waltz was een neo-classical realist (zie verder in sv)

Volgens hem werden theorieën over de internationale politiek ontwikkeld op 3 niveaus:

- menselijk niveau
- staatssysteem
- internationaal systeem

Het neorealisme verklaard het gedrag van de staten in de termen van de structuur van het internationale systeem.

Hij geloofde dat een bipolaire wereld stabiel is en meer garantie biedt op vrede en veiligheid dan een multipolaire wereld. Zijn analyses worden geassocieerd met de Koude Oorlog.

Boek: Theory of international politics

Voorname actoren: staten

De belangrijkste actoren volgens de realisten zijn de staten.

‘The problem, of course, is that the Netherlands and Belgium and Luxembourg, to name three founding members of the EU, are very nice places full of thoroughly decent people but they are not going to stop Al Qaeda, prevent terrorists from gaining access to nuclear weapons, oust the Taliban, assuage Central European concerns over Russia, police the Korean Peninsula, watch over Taiwan, disarm Colonel Muammar el-Qaddafi of Libya, or, in general, assume the cost of defending free societies. Nor are France and Germany’, *Roger Cohen*, NYT, 14/09/04

Landen genoemd zijn geen staten

→ realisten zeggen dat we moeten kijken naar de staten, dus naar Indië, RUS, DUI, JAP.

Internationale organisaties (IO) vinden zij (realisten) onbelangrijk

→ IO is volgens hen een optelsom van de staten, het voegt niets toe

→ nationale belangen worden hier (IO) in verdedigt (realisten vinden dit niet belangrijk, eigenbelang, idealisten wel)

‘Realists and institutionalists particularly disagree about whether institutions markedly affect the prospects of international stability. Realists say no; institutionalists say yes. Realists maintain that institutions are basically a reflection of the distribution of power in the world. They are based on the self-interested calculations of the great powers, and they have **no independent effect on state behavior**...’They matter only on the margins’, *John Mearsheimer*, in: Internat.Security, Winter 2004-05

→ Gaat over de internationale instellingen

Vraag dat hoort bij het gefluoriseerde; Hoe belangrijk zijn IO voor de internationale politiek?

J. Snyder gaat verklaren waarom de empires zijn verdwenen. Dit is door de binnenlandse aktoren gebeurd. → is dus een realist die kijkt naar de binnenlandse politiek !

Volgens de realisten zijn de staten ook rationele aktoren; ze denken conform na.

Doelstelling = overleven van staat

Vele staten zijn al verdwenen, zoals Sovjet-Unie, Tsjechië-Slovakije, Joegoslavië ...

Een staat leiden/besturen vraagt een enorme verantwoordelijkheid. Men mag geweld gebruiken, doden ... → "het doel heiligt de middelen"

Men past dit toe anders gaat de staat verdwijnen. Dit houdt in dat de staat ook 'liegt' (werkelijkheid verdraaien of dingen weglaten)

Realisten zeggen dat het ieder voor zich is (macht nodig om staat te behouden)

- Dubbele moraliteit van staatsleiders: hoofd van een staat moet soms liegen, bevelen geven voor oorlog ... Dit staat vaak in contrast met het privéleven → Machiavelli: Het doel heiligt de middelen.
Achterliggende assumptie: staat is niet te vertrouwen.

→ vb RUS en Oekraïne (moest Oekraïne zijn kernwapens hebben behouden, zou RUS nooit zijn binnen gevallen)

→ citaat: 'Als je een klein land bent en je woont naast een gorilla, dan kun je maar beter luisteren naar wat die gorilla zegt. Anders kan hij vreselijke dingen met je doen. Dat is nu eenmaal de wereld waarin we leven.', *John Mearsheimer* (in: DS, 8/10/'14)

Meeste mensen zijn wantrouwig, "je kan niet voorzichtig genoeg zijn".

Iran could not trust any deal from the West to supply it with reactor fuel. 'What guarantees are there? Will they supply us one day and then, if they want to, stop supplying us on another day?', *Hamid Reza Asefi* (Iranian Foreign ministry spokesman)

→ geeft het veiligheidsdilemma weer. De ene staat gaat zich bewapenen wat als gevolg heeft dat de andere staten dit ook gaan doen. **John Herz** introduceerde deze term.

Herz: op internationaal vlak is er sprake van een veiligheidsdilemma

- Owv onveiligheid of angst bouwt een staat een verdediging op adhv een leger
 - Geeft aan andere landen de foute indruk, landen gaan zich ook bewapenen.

Robert Jervis: spiral model

→ je geeft negatieve intenties a/d 'vijand' zonder dat dit je intentie is

vb: je investeert in het maken van kernwapens, 'vijand' denkt dat je hen gaat aanvallen en begint ook met het maken van kernwapens of meer

vb: je plaatst een legerkamp a/d grens met je buurland, buurland denkt dat je hen gaat binnenvallen en plaatst ev. ook een leger

Geen enkel wapensysteem is defensief (buiten bv mijnen, bunker ...)

vb zijn een antirakkettensysteem en een radar defensief?

→ neen, ze zijn ook offensief, kan je gebruiken tijdens een aanval/oorlog

Middel = macht

Arnold Wolfers, 'power in politics is like money in economics' (1962)

→ vergelijkt met micro economie

Hoe ziet macht er concreet uit?

Je bent machtig indien je een grote economie hebt en militair sterk bent (volgens de realisten). Deze 2 begrippen gaan hand in hand (geld nodig voor een leger). Realisten kijken enkel naar het politieke systeem van een staat, de grootte van een staat, de militaire macht ... Ze hebben geen oog voor cultuur, geschiedenis ...

vb: kernwapens behouden in Oekraïne in de '90. Paar jaar geleden viel RUS Oekraïne binnen. (Oekraïne kreeg geld indien ze de kernwapens zouden weg doen)

Hoe zou u macht definiëren? (wat is macht?)

- Anderen kunnen dwingen om dingen te doen die in uw belang zijn.
The capacity of an individual, group or nation 'to influence the behavior of others in accordance with one's own ends', **A. Organski**
- **Karl Deutsch**: het vermogen om de overhand te hebben bij conflicten en om obstakels te overwinnen
'the ability to prevail in conflict and overcome obstacles'
- **Hans Morgenthau**: een mens heeft controle over het verstand en de acties van andere mensen, je beheerst/controleert de mind/geest van iem
'man's control over the minds and actions of other men'
- **Bachrach and Baratz**: agenda-setting
je hebt pas macht indien je dingen op de agenda van bijvoorbeeld de regering kan plaatsen

Verschillende soorten en verschillende definities van macht

- Harde macht
 - stok: druk, bedreigingen ... militair vlak
 - wortel: geld, lidmaatschap IOs ... economisch vlakEen actor gaat macht uitvoeren op de ander door beloningen of bedreigen te creëren.
- Zachte macht = the ability to make another state want what you want
vb iedereen wilt burgers, iedereen wilt naar Harvard ...
- Slimme macht (Hillary Clinton paste dit toe)
combinatie van zachte en harde macht

Oorsprong van macht:

- = onze natuur, will to power
Morgenthout (realist, klassieke realist)
- Waltz (neo-realist)
het heeft te maken met het internationaal politiek systeem, de enige variabele die verandert zijn de machtsverschillen

Categorisering realisten

Waltz's elementen van internationaal politiek systeem

1. Ordenend principe = anarchie (= cte)
2. Kenmerk van de eenheden = functionele gelijkheid (= cte)
3. Machtverschillen tussen staten (= variabele):
 1. Grote versus kleine staten
 2. Drie mogelijke systemen: uni-, bi-, en multipolariteit
uni: er is 1 aktor/ land at beslist over alles
bi: 2 aktoren staan t.o.v. elkaar (vb Koude Oorlog; RUS en VS, Waltz)
multi: wereld van vandaag

Op dit moment neemt China toe in macht en neem de VS af in macht.

Waltz's machtsindicatoren

- Size of population and territory
- Resource endowment
- Military strength
- Political stability
- Competence

Defensieve en offensieve realisten

defensief	Offensief
Doel van de staten = overleven (veiligheid)	Doel van de staten= meer en meer macht (macht maximaliseren)

Defensieve realisten

'Because power is a possibly useful means, sensible statesmen try to have an appropriate amount of it'...'In crucial situations, however, the ultimate concern of states is not for power but for security',
Kenneth Waltz

- Doelstelling van de staten = veiligheid en het middel (om het doel te kunnen verzekeren) = macht

Voorbeelden van machtsevenwicht

- Griekse stadstaten
- Italiaanse stadstaten
- Europa na 1648
- Concert Européen
- Koude Oorlog

Welk systeem zorgt er voor stabiliteit/evenwicht?

Volgens **Waltz** is dit het bipolaire systeem; 2 actoren houden en brengen elkaar in evenwicht.

Volgens **Deutsch** is dit het multipolaire systeem. Dit systeem houdt in dat er meer onzekerheid is en dus is men veel voorzichtiger.

Machtdynamiek: drie (machts)mechanismen

- **Balanceren**
= machtsevenwicht herstellen
coalities/allianties vormen
beter bewapenen
de andere zijn macht doen laten afnemen → economie verzwakken door bv boycots of militair de macht doen afnemen
- **Buck-passing**
= wachten totdat er een ander land/staat reageert, de ander de kastanjes uit het vuur laten nemen, verantwoordelijkheid van je afschuiven
vb.: VS heeft lang gewacht bij WO2 (lieten ENG eerst vechten)
vb.: FRA en ENG deden weinig tegen Hitler tijdens de jaren '30
- **Bandwagoning**
= op de kar springen met de machtigste aktor
(China wisselde tijdens de Koude Oorlog meerdere keren van kant)

Hoe kunnen we de opkomst van China stoppen? (zie hierboven, mogelijke tactieken)

Offensieve realisten

Meer macht verwerven ten koste van potentiële rivalen. De ideale situatie is om als machtigste in het systeem te eindigen.

Volgens de optimisten, binnen het offensief realisme, is de aanwezigheid van een hegemon iets positiefs; het zorgt voor orde en stabiliteit omdat er slechts 1 overheersende macht is die alles bepaalt.

John Mearshimer: Staten in het internationale systeem willen hun relatieve machtspositie ten opzichte van andere staten maximaliseren. De reden is simpel: hoe groter het militaire voordeel een staat heeft ten opzichte van andere landen, hoe veiliger het is. Elke staat zou graag de meest gevreesde militaire macht zijn in het systeem, want dit is de beste manier om het voortbestaan te garanderen in een wereld die erg gevaarlijk kan zijn.

→ Deze logica leidt tot sterke redenen voor landen om te profiteren van elkaar, inclusief oorlog te voeren, indien de omstandigheden goed zijn en de overwinning waarschijnlijk lijkt. Het doel is om meer militaire macht te verwerven ten koste van potentiële rivalen. De ideale oplossing zou zijn te eindigen als de hegemon in het systeem. Survival zou dan bijna gegarandeerd zijn.

Boek: The tragedy of great power politics

Schema van de ppt:

	Staten en internationaal systeem	Ook andere (f)actoren
Overleven (= defensief realisme)	K. Waltz, C. Layne	H. Kissinger, J. Snyder, S. Walt, R. Jervis, S. Van Evera
Altijd meer macht (= offensief realisme)	J. Mearsheimer	R. Schweller

Samenwerking?

→ Samenwerking tussen de realisten is niet mogelijk, dit o.w.v. het eigenbelang !

'States operating in a self-help world should always act according to their own self-interest, because it pays to be selfish in a self-help world. This is true in the short term as well as the long term, because if a state loses in the short run, it may not be around for the long haul', *John Mearsheimer*, in: *International Security*, Winter 2004-05

→ EIGENBELANG

Conclusie

Kenneth Waltz: Realism tells us a small number of big and important things.

Kritiek op realisme:

- 'the more realistic realism attempts to be, the more inconsistent it becomes, while the more theoretically consistent it remains, the more it departs from the real world', **Ken Booth**
Hoe realistischer de pogingen van het realisme zijn, hoe inconsistenter het wordt, terwijl als het meer theoretisch consistent blijft, hoe meer het afwijkt van de echte wereld."
- 'The great virtue of realism is that it can explain almost any foreign policy event. Its great defect is that it tends to do this after the fact, rather than before', **John Vazquez**
"De grote verdienste van het realisme is dat het bijna elke buitenlandse politiek evenement kan verklaren. Zijn groot gebrek is dat het de neiging heeft om dit te doen na het feit, in plaats van ervoor."

→ vatten de les samen, nadenken hierover. Kan gevraagd worden op examen en dan kunnen uitleggen!

ACTUA

- Catalonië:
Spanje wilt hun onafhankelijkheid afnemen
senaat komt samen, resultaat is dat Catalonië wss snel onafhankelijkheid gaat uitroepen
EU steunt Catalonië niet, lidstaten hebben schrik dat deze sit. Zich kan voordoen in hun land
dreigementen EU en Spanje:
→ Catalonië niet opnemen in EU
→ regeringsleider van Catalonië opsluiten en andere kopstukken
(het spel wordt slecht gespeeld door de Spaanse regering, men gaat het Catalaanse
nationalisme met deze maatregelen versterken)
!! slechtste uitkomst is een burgeroorlog in Spanje en dus de EU !!
- China vs VS
China haar macht neemt toe en die v/d VS neemt af
(begrip hegemonie (!) = overgewicht op uiteenlopende gebieden zoals politiek, handel ... v/e
partij of staat over andere partijen of staten, waardoor de eerste indirecte macht over de
andere kan uitoefenen)
CHINA: 'We gaan geen hegemonie nastreven!'
→ realisten: bovenstaande is niet geloofwaardig
- Japan: vervroegde verkiezingen (wss dreiging Noord-Korea) Abe is herverkozen
willen hun defensie gaan uitbreiden (kernwapens, leger ...)
→ was hen verboden na WO2, net zoals DUI dit niet mag/mocht
Dreiging van Noord-Korea leidt tot vervroeging verkiezingen
→ wordt 'misbruikt' door de binnenlandse politiek
→ perfect voorbeeld van binnenlandse en buitenlandse politiek die worden beïnvloed en om
deze te kunnen sturen misbruiken ze een aantal elementen

Kritiek op realisme

- Men kijkt enkel naar de staten als actoren
- Eigenbelang !
- Grote staten staan centraal
- Self fulfilling profesie
- Duwen anderen in de soft row
- Gaan uit v/e rationele aktor (i/d werkelijkheid is dit niet altijd het geval)

Basisassumptie Idealisme

- Mens is van nature noch goed noch slecht (**Kant**)
- Rede, ratio (**Hegel**): ethisch handelen is mogelijk : i.f.v. waarden
- 'categorisch imperatief' van **Kant**
categorisch imperatief: geen onderscheid tussen de mensen maken, gedrag t.o.v. iedereen is
hetzelfde

'A strong liberal or constructivist analysis of this problem [of European integration] would suggest that four decades of cooperation may have transformed a positive interdependence of outcomes into a collective "European identity" in terms of which states increasingly define their "self"-interests', **Alexander Wendt**

→ **Wendt** hoort bij geen 1 v/d 3 categorieën, hij is een constructivist

Een uitspraak van hem: 'anarchie is what state's make of it' (wat betekent deze zin?)

→ actoren kunnen de werkelijkheid veranderen

Identiteit heeft bij hem een belangrijke plaats

→ volgens hem verandert dit (ID) op LT, realisten zeggen dat dit niet kan (realisten kijken op KT)

Liberalistische scholen

1) Commercieel liberalisme (19^e eeuw)

- Laissez-faire (A. Smith, J. Stuart Mill, Ricardo) en kleine rol/interventie overheid (J. Locke, J. Bentham)
realisten zijn protectionistisch, mercantilisme (staat er dus recht tegenover)
(A. Smith, J.S. Mill, Ricardo)
- 'make trade, not war' (Norman Angell, Richard Rosecrance)
Handel voeren tussen verschillende staten zorgt ervoor dat er geen oorlog is tussen deze staten.
vb. v/e nachtwakersstaat (belangrijkste rol v/d staat is veiligheid): Amerika, RUS, Israël
vb. v/e handelsstaten: DUI, JAP
→ bizar dat dit de 2 verliezers zijn van WO 2
is Japan a/h evolueren?
DUI was tegen Amerika tijdens de Koude Oorlog, was tegen kernwapens (DUI had Amerika altijd gesteund)
Wat met een Europees leger? FRA en DUI trekken dit idee voort

2) Idealistische school na WO I

- 'More powerful than the march of mighty armies is an idea whose time has come', *Victor Hugo* (19^e eeuw)
Ideeën zijn belangrijk !! spelen een rol i/d int. Pol.
vb.: marxisme, arabische lente (idee lag hier a/d basis, maar hetwelk?), Tunesië
- Idee= vrede, nooit meer oorlog
- Pacifisme, burgerlijke ongehoorzaamheid
pacifisme = wereldbeschouwing die duurzame vrede nastreeft en tegen oorlog en geweld is
 - Motse: universele liefde
 - Aristophanes
'make love not war'
 - Jezus
pacifism, voorbeeld voor anderen
 - Henry David Thoreau
burgerlijke ongehoorzaamheid over de dingen die de staat oplegt.
 - Leo Tolstoj
 - Gandhi

- Martin Luther King

→ hele traditie van pacifisme

nu: minder/geen oorlogen tussen staten

Realisten t.a.v. pacifisme: het is niet realistisch

‘Weapons do not make war’, **Colin Gray**

→ realist

Hij is tegen wapens, het zijn de mensen die de wapens vasthebben

→ mensen spelen dus een belangrijke rol i/h maken van oorlog, niet de wapens (wapens zijn een middel om oorlog te voeren, maar het probleem van oorlog ligt niet bij deze wapens, het ligt bij de wapenwetloop; menselijke gedragingen/motieven)

→ weapons do not make war, people do

realisten: de wapens zijn er en hebben een afschrikkingseffect, er is minder oorlog

→ ‘If we had mutual trust and real security, you wouldn’t need [arms control], and if you need [arms control], then it is an illusion to say that you have mutual trust and security’,

Douglas Feith (als je een leger hebt en je zegt dat er wederzijds vertrouwen en veiligheid is, leef je in een illusie)

‘I am proposing that all nations henceforth avoid entangling alliances which would draw them into a competition of power, catch them in a net of intrigue and selfish rivalry, and disturb their own affairs with influences intruded from without’, **Woodrow Wilson**

→ tegen (militaire) allianties, tenzij in oorlostijden

realistisch standpunt → Waarom bestaat de NAVO dan nog? (is ook een alliantie en we zijn niet in tijden van oorlog?!)

3) Democratische vrede, en Republican Liberalism

- ‘Democratieën voeren geen oorlog tegen elkaar’

→ klopt, studies naar gedaan

In democratieën kiezen de burgers de politieke leiders, indien deze leiders te oorlogzuchtig zijn worden ze niet herkozen. GEVOLG: democratieën voeren bijna geen oorlog.

!! nuancering: geen oorlog tussen democratieën

vb.: Bush wilde het Midden-Oosten democratiseren (oorlog zou daar stoppen, hij pakte het alleen heel slecht aan, hij pleegde geweld/oorlog om dit in te kunnen voeren)

- **Immanuel Kant** (18^e eeuw):

- Republiek (scheiding der machten)

~ democratie

‘If, as is inevitably the case under this constitution, the consent of the citizens is required to decide whether or not war is to be declared, it is very natural that they will have great hesitation in embarking on so dangerous an enterprise’, **Kant**

→ hier is sprake v/e democratie, volk mag beslissen, dit heeft als gevolg minder oorlog

- Vreedzame federatie tussen republieken/naties (afspraken tussen staten)

‘But peace can neither be inaugurated nor secured without a general agreement between the nations; thus a particular kind of league, which we call a pacific federation is required’, **Kant**

- Cosmopolitan law

= internationaal recht voor burgers

- Kagan stelt de League of democracies voor
kritiek:
 - welke landen vallen onder die league?
 - RUS en China ga je uitsluiten (zijn geen democratieën), is dit goed? (zie situatie na WO2 o.a.)
- Auteurs
 - **Bruce Russett**: empirische studies (studies naar democratieën)
 - **Edward Mansfield and Jack Snyder**: nieuwe democratieën zijn fragiel
 - Hedendaagse auteur: **Daniel Deudney** (republican liberalism) = tegen al te grote staten ('bouding power')
 - **Michael Doyle**
 - **Francis Fukuyama**: 'einde van de geschiedenis'
- Indien democratie tot vrede leidt, is het dan een goed idee om anderen te helpen democratiseren?
→ uit de laatste militaire interventies blijkt dat het niet veel effect heeft gehad.

4) Integratie-theorieën

- Federalisme
- Functionalisme
- Neo-functionalisme
- ...
- Zie later

5) Engelse School

- = sociologisch liberalisme
- Klemtoon op recht, orde, stabiliteit
- Internationale (staten)gemeenschap
adhv gemeenschappelijke interesses en gemeenschappelijke waarden vormen staten een gemeenschap → onderworpen aan bepaalde regels en werken in gemeenschappelijke instituties
- Auteurs: **Hedley Bull, Martin Wight**

6) Besluitvormingsanalyse buitenlands beleid

- Rol sub-statelijke actoren
- Soms irrationeel beleid, vb.: Vietnam, Cuba-crisis
- Auteurs: **Graham Allison, Andrew Moravcsik**
'Liberal theory provides a plausible theoretical explanation for variation in the substantive content of foreign policy. Neither realism nor institutionalism explains the changing substantive goals and purposes over which states conflict and cooperate'...'liberal theory offers a plausible explanation for historical change in the international system', **Andrew Moravcsik** ('Taking preferences seriously', in: International Organization, 1997)
→ zie volgende les 30/10
→ beleid wordt gevormd door wat in de maatschappij leeft (bottom-up) → verklaart verscheidenheid tussen verschillende staten (dit is iets dat de realisten niet kunnen verklaren!)

7) Critical school

- kritisch t.o.v. werkelijkheid, internationale politiek ...
- meest linkse school
- zegt dat indien we de ongelijkheid niet aanpakken, nu, dan gaan we moeten boeten
→ nu buiten wij ontwikkelingslanden uit, indien we hier de ongelijkheid niet gaan aanpakken en deze landen worden sterker en hebben ons niet meer nodig of gooien ons buiten, gaan wij boeten
- Klemtoon op rechtvaardigheid ('justice')
- Auteurs: **Ken Booth, Richard Falk, Gramsci, Robert Cox**
- Gerelateerd aan Frankfurter School (Max Horkheimer; Theodor Adorno; Herbert Marcuse, Jürgen Habermas)

'creating the material and social conditions of life whereby people can live in reasonable equality, and so have the possibility of conducting their intimate and collective lives in dignity, freedom, and hope', **Ken Booth**, 'Theory of World Security', 2007

→ individueel niveau

8) Neo-liberalism (neo-liberal institutionalism) !!! (belangrijkste school)

- Opkomst Jaren '70: realisme werd in de vraag gesteld door
 - Oliecrisis (Noorden afhankelijk)
 - Wisselende koersen
 - Milieuconferentie (nemen ook aan dat actoren rationeel handelen, staten de belangrijkste actoren zijn en er een hiërarchie bestaat)
- Gematigde liberalisten
- Gematigde anarchie
- Actoren zijn rationeel
- Klemtoon op interdependentie ('spinnenwebmodel')
Interdependentie i.p.v. macht (liberalisten vs realisten)
- **James Rosenau**: spinnenwebmodel, veel actoren – veel relaties
→ reactie op Waltz
→ reactie neo-realisten: machtsverschillen blijven bestaan, ook in internationale organisaties
- **Joseph Nye and Robert Keohane**: 'Transnational relations and world politics', in: International Organization, 1971
Klemtoon op de instellingen
- **Joseph Nye and Robert Keohane**: *Power and interdependence*, 1977
- **Robert Keohane**, *After hegemony*, 1984
→ internationale instituties zijn complexen van normen, regels en praktijken die gedragsrollen beperken, activiteiten voorschrijven en vorm geven aan de verwachtingen.
→ neo-liberaal institutionalisme

(Complexe) interdependentie

- Staten zijn onderling afhankelijk
staten gaan duurzaam moeten samenwerken
→ gevolg: minder wantrouwen en aantal conflicten vermindert
regime is een term voor samenwerkingsvlakken

- En dus toegenomen interactie, ook transgouvernementeel, transnationaal
transnationaal: samenwerking over de (grenzen v/d) staten heen
vb.: een departement v/e land vraagt a/h departement v/e ander land om een brief te schrijven naar hun president (kunnen zo bv. Meer druk uitoefenen, want een andere staat/land heeft de brief gestuurd)
- Gemeenschappelijke belangen
→ dit is het grote verschil met de idealisten, liberalisten

Interdependentie is vaak economisch. Interdependentie = onderlinge afhankelijkheid of samenhang.

Waltz zijn visie hier op: machtsverschillen gaan blijven desondanks interdependentie, realisten gaan dus niet toegeven

BELANGRIJKE DEFINITIE ! (voorbeeld-examenvraag)

'international institutions = norms, rules and practices that prescribe behavioral roles, constrain activity, and shape expectations', *Robert Keohane, 1989*

Doelstelling

- Orde, stabiliteit (= negatieve vrede)
- En als het even kan ook andere collectieve goederen en waarden: rechtvaardigheid, emancipatie, duurzame/positieve vrede, welvaart, vrijheid, democratie, rechtsstaat, good governance, mensenrechten, niet-discriminatie, gezonde leefomgeving (milieu),...

Voorwaarden samenwerken:

- Absolute winst is het belangrijkste; niet kijken naar de relatieve winst
- Rede, ratio (Hegel, Kant)
 - Ethisch handelen (categorisch imperatief: behandel anderen zoals je zelf wil behandeld worden)
 - Denken op lange termijn

Instrumenten liberalisme

1. Coördinatie
2. Coöperatie, samenwerking, multilateralisme
vb. multilateralisme: Wereldhandelsorganisatie; internationale handel of ontwikkelingssamenwerking (samenwerken met anderen)
vb. unilateralistisch beleid: Bush, hij werkte niet samen met anderen

'Cooperation requires that the actions of separate individuals or organizations – which are not in pre-existent harmony - be brought into conformity with one another through a process of policy coordination', *Robert Keohane, 1984, 51*

→ link coördinatie en coöperatie. Je hebt ze alle twee nodig.

Conclusie

Gevangen-dilemma (prisoner dilemma)

- Als actoren enkel naar korte-termijn eigenbelangen kijken (cfr Realisme), dan sub-optimaal
- Oplossing = coördinatie, samenwerking = optimaal

Vb.: Koude Oorlog; wapenwetloop (je weet niet wat de anderen gaat doen en de beste uitkomst is om sws wapens te gaan laten bijmaken of te verbeteren, indien de andere dit niet doet ben je er beter vanaf en indien de andere dit ook doet ben je voorbereid)

Kritiek realisten (op bovenstaande)

collectief actie probleem (Mancur Olson, 1965): 'free-riden'; valsspelen, door enkel korte termijn eigenbelangen te bekijken.

Gevolg: 'the tragedy of the commons' (vervuiling, overbevissing,...)

Antwoord liberalisten (Robert Axelrod, *The evolution of cooperation*, 1984)

- Herdefiniëring eigenbelangen; 'shadow of the future'; lange-termijn; absolute (ipv relatieve) winst; collectieve belangen
eigenbelang definiëren is belangrijk
- Meer openheid, informatie
→ nodig voor collectief belang
- Compromissen, geven en nemen door
 - Reciprociteit: tit-for-tat
'each party changes his or her behavior contingent on changes in the other's behavior', **Robert Keohane**, 1988
Graduated Reciprocation in Tension Reduction (GRIT) Charles Osgood, An alternative to war and surrender, 1962
Reciprociteit = wederkerigheid. Je doet iets en verwacht dat diegene waarvoor je iets doet nadien iets terug doet voor jou.
Wie gaat de eerste stap zetten in dit proces/fenomeen?
vb. Gorbatsjov in de Koude Oorlog; onderhandelingen met Amerika
 - issue-linkage: onderwerpen erbij halen die er niets mee te maken hebben om toch maar tot een compromis te komen
- Regels, afspraken

Voordeel van regels, afspraken

- Stabiele verwachtingspatronen en dus minder transactiekosten
- Valsspelers worden afgeschrikt
- Slachtoffers weten dat ze worden geholpen

In Internationale politiek drie vormen van 'institutions'

1. Internationale regimes

'sets of implicit or explicit principles, norms, rules, and decision-making procedures around which actors' expectations converge (samenkomen/-lopen) in a given area of international relations',

Stephen Krasner

= geheel van verdragen, afspraken ...

- categorisering/indeling regimes:

- Geografische regimes
- Functionele regimes
 - niet – veiligheidsregimes (luchtvaart, mensenrechten)
 - veiligheidsregimes (collectief veiligheidsregime, non proliferatieregime; vb.: ontwapeningsverdragen)

- regime-dynamiek

- Realisten: rol hegemoon/grote staten
- Liberalisten: 'after hegemony':
 - Multilateralisme
 - afspraken
 - reputatie van een staat
 - rol belangengroepen, IO's, experts

- epistemic community (termen, kan op **examen** komen)

'a professional group that believes in the same cause-and-effect relationships, truth tests to accept them, and shares common values; its members share a common understanding of a problem and its solution', **Peter Haas**

2. Internationaal recht

'Almost all nations observe almost all principles of international law and observe almost all of their obligations almost all of the time', **Louis Herkin**

3. Internationale organisaties

Les 5: internationale organisaties en internationale theorieën 30/10

ACTUA:

Catalonië:

- belang van de economische macht/industrieën bij beslissingen
- verkiezingen organiseren?
indien ja; Spanje ontnemt alle autonomie (art 155)
→ Catalonië schaft het idee van verkiezingen af
- toekomst/afloop van de spanningen
 - spanningsveld: economie tegenover de identiteit (samenhang met nationalisme)

- journalisten/ Spaanse waarnemers zijn conservatief o.w.v. onzekerheid
- wat gebeurt er met andere landen die onafhankelijk willen worden? Bijvoorbeeld zoals Schotland, Baskenland ... wat als?
- Publieke opinie is hier heel belangrijk, wat wilt het volk?

Probleem van dit soort kwesties is dat men op den duur niet meer kan volgen, mensen worden uitgesloten. Reactie van deze mensen is dat ze terug gaan grijpen naar het nationalisme (dit is simpel en kan men duidelijk volgen).

Intro

Algemene kenmerken IO's

Definitie internationale organisatie

= instituut met formele procedures (= belangrijk!) en lidmaatschap van drie of meer staten.

Voorbeeld van een informele organisatie: G20

→ grootste economische landen ter wereld komen samen

Opkomende staten: BRIC(S) = Brasilië, Rusland, Indië, China en Zuid-Afrika

Internationale organisaties als (functies): je kan dit gaan vergelijken met de verschillende theorieën

- instruments: mechanisms through which states pursue their interests
→ vergelijken met realisme
- arenas: they facilitate debate and information exchange
→ vergelijken met neo-liberalisme
- actors: they enable states to take concerted action
→ vergelijken met constructivisme

Hoe worden deze betaald?

Landen betalen i.f.v. hun BBP (rijker landen betalen dus meer).

In 1874 werd het UPU (universal postal unie) opgericht. Maakten afspraken omtrent postzegels voor alle landen, er was geen miscommunicatie meer mogelijk.

Categorisering IO's

	mondiaal	Regionaal
Veel taken	VN	EU, OAS, AU, ASEAN
Beperkt aantal taken	WHO, ILO, IMF	Raad van Europa, NAVO, APEC, OVSE, AIIB

Politieke integratie

Een proces waarin samenwerking tussen staten tot de vorming van een supranationaal politiek systeem leidt, ofwel door

- deling van bevoegdheden
- door overdracht van bevoegdheden.

→ soevereiniteit van de landen gaat dalen, ze geven een deel af aan die organisatie(s) ENKEL BIJ SUPRANATIONAAL (organisaties krijgen bevoegdheden van de landen/staten)

Liberalisten

IO's = goede zaak

zijn voor 1 plaats waar iedereen vertegenwoordigers heeft, om transactiekosten te drukken. Dit is goedkoper dan wanneer je altijd van hier naar daar moet gaan.

Soorten IO's:

- Mondiale organisaties
Volkerenbond, VN
- Regionale organisaties
EU, NAVO, Arabische Liga
- Unifunctioneel
IMF, Fifa
- Multifunctioneel
EU

Integratietheorieën

Verschillende theorieën

1. Federalisme

- Meest idealistische
- Federaal niveau krijgt de meeste bevoegdheden
- Doel: federatie; politiek project
- Niveau: regionaal; niet mondiaal
- Auteurs: **Coudenhove-Kalergi, Hendrik Brugmans, Antonio Spinelli, Guy Verhofstadt**
- Kritiek: idealistisch
Men wilt van federaal Europa 1 groot land maken; kritiek is dat dit geen realistisch scenario is.

2. Functionalisme

- Doel: gespecialiseerde IO's (beginnend met socio-economische issues)
- Actoren: experts (technocratie)
Problemen oplossen door experts, de problemen waren te technisch en de politici(a) zijn niet in staat om deze op te lossen. Experts wel.
- Niveau: Mondiaal
- Concept: "ramification"
- Auteur: **David Mitrany**

Men wilt op wereldvlak een EU/organisatie. Deze theorie heeft zich ontwikkeld na de Tweede Wereldoorlog.

3. Neo-functionalisme

- Doel: regionale integratie
- Actoren: politieke (en economische) elite
Men stapt af van het gedacht om de experten te laten leiden.
- Niveau: regionaal, niet mondiaal
- Concept: "spill-over"
- Auteurs: **Ernst Haas, Joseph Nye**

Deze theorie was een reactie op de functionalisten.

Integration = a proces "whereby political actors in several distinct national settings are persuaded to *shift their loyalties, expectations and political activities* toward a new centre, whose institutions possess or demand jurisdiction over the preexisting national states", *Ernst Haas*

- bevoegdheden worden afgegeven
- industrie is belangrijke, publieke opinie is 'bijzaak'/niet belangrijk
- elite gaat beslissen (elite = politici)

4. (Realist) intergovernmentalism

- Doel: (enkel) coördinatie
- Actoren: (grote) staten, en meer bepaald de politieke elite
→ de grote staten gaan de beslissingen nemen
- Concept: onderhandelen, package deals
- Niveau: regionaal, staten
- Auteurs: **Stanley Hoffman, Alfred Pijpers**

Deze theorie is een reactie op de realisten.

5. Liberal intergovernmentalism

- Niveau: regionaal
- Doel: samenwerking, integratie
- Actor: binnenlandse actoren; politieke elite
- Concept: two-step model:
 - a) preference formation: men gaat van onderuit luisteren → liberaal
 - b) international bargaining: staten gaan onderhandelen (grote staten gaan dus beslissen) → realistischvoorbeeld: EGKS (europese gemeenschap voor kolen en staal, was een samenwerking tussen verschillende landen omtrent kolen en staal)

- Auteur: **Andrew Moravcsik**
 'International agreement requires that the interests of dominant domestic groups in different countries converge (=samenkomen)', *Andrew Moravcsik*

 'cooperation among nations is affected less by fears of other countries' relative gains or cheating than it is by the domestic distributional consequences of cooperative endeavors. Cooperative agreements create winners and losers domestically; therefore they generate supporters and opponents. The internal struggle between these groups shapes the possibility and nature of international cooperative agreements', *Helen Milner*
 → belang van organisaties binnen de internationale politiek, samen sta je sterk

Er zit een contradictie in de titel, zie puntje 4.

Internationale organisaties

Mondiale IO's: VN

- Oorsprong: ontstaan in juni 1945
 '[the UN Charter] spells – and it ought to spell – the end of the system of unilateral action, exclusive alliances, and spheres of influences, and balances of power, and all the other expedients which have been tried for centuries and have always failed', *President Roosevelt*
 (er moet een nieuwe organisatie opgericht worden, eentje die wel werkt!)
 +
 doelstellingen:
 - peace and security → oorlogen voorkomen
 - human rights
 - To uphold respect for international law
 - social progress and better standards of life
- Lidmaatschap
 De organisatie is groter geworden, aantal leden is in al die jaren tijd verdrievoudigd. In 1945 waren ze nog maar met 51 leden, nu meer dan 190 leden.
- Organen:
 - Veiligheidsraad
 belangrijkste orgaan!
 VN beslist wanneer er wordt ingegrepen en mag niet tegen 1 vijand zijn.
 → Ze beschermen de collectieve veiligheid van alle staten in de wereld. Ze mogen geweld gebruiken indien landen zich niet houden aan de gemaakte afspraken.
 Er zijn 15 staten die beslissen voor heel de wereld, waarvan er 10 niet permanent zijn en om het jaar verkozen worden. Er zijn 5 staten die er permanent zetelen; FRA, GB, China, Amerika en Rusland. Deze 5 staten hebben ook als enigste een veto-recht. Dit houdt in dat deze landen veel macht hebben !!

1. Zouden deze 5 permanente staten moeten vervangen worden?
Moeten worden geactualiseerd?
Men zou Indië, DUI, een Afrikaans land kunnen vervangen met een land uit die huidige 5.
2. Momenteel 2 Europese landen van de 5 (onevenwicht?).
Samenstelling is niet meer actueel.
→ vb.: Europa bevat 10% van de totale wereldbevolking
Europa heeft 3 permanent en 3 niet permanent in die top zitten, dit betekend dat Europa 6 v/d 15 stemmen in die top heeft zitten desondanks ze maar 10% van de totale wereldbevolking zijn.
Vergelijk dit met Indië die met 1 miljard zijn en maar 1 permanent lid hebben zetelen.
→ onevenwicht? Eerlijk?
Er gaat niets verandert worden aan die samenstelling van de 5 staten o.w.v. het veto recht. 5 staten willen de macht behouden. Dit gaat er voor zorgen dat op termijn de legitimiteit van de organisatie gaat dalen (organisatie gaat een mindere rol spelen, wordt minder invloedrijk ...).
9/15 stemmen moeten gehaald worden om iets te veranderen of om tot actie over te gaan EN alle 5 de staten moeten akkoord zijn, zodra er 1 een veto stelt kan het al niet doorgaan. (Amerika stelt een veto telkens het over Iran gaat)

- Algemene Vergadering

Komen 1 keer per jaar samen. Alle leden van de VN komen dan samen en kunnen initiatieven lanceren om problemen anders/beter aan te pakken.

Bevoegdheden:

1. Toelating, schorsing en uitstoting van leden
2. Verkiezing van de rechters van het Internationaal Gerechtshof
3. Benoeming van de secretaris-generaal van de VN
4. Niet:
 - Zich niet bemoeien met zaken die puur interne aangelegenheden van staten zijn
 - Besluiten nemen over vrede en veiligheid
 - Aanbevelingen doen over zaken die bij de Veiligheidsraad liggen

- Secretaris-Generaal (= Antonio Guterres)

+

Secretariaat:

1. zorgt voor onderzoeken, informatie en faciliteiten die andere organen van de VN nodig hebben voor de besprekingen en de vergaderingen
2. uitvoeren van taken die zijn opgedragen door de Veiligheidsraad, andere organisatorische organen of de algemene vergadering.

- ECOSOC = Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties
Doel: samenwerkingen bevorderen op economisch, sociaal en humanitair gebied.
Komt enkele keren per jaar bijeen.
 - Internationaal Gerechtshof
Gerechtshof: conflicten tussen staten
Strafhof: conflicten die mensen/personen aangaan zoals bv genocide
→ allebei gevestigd in Den Haag
 - Programma's
bv milieuprogramma
 - Gespecialiseerde instellingen
= een internationale organisatie opgericht door middel van een verdrag tussen staten en verbonden met de Verenigde Naties door middel van een overeenkomst met de Economische en Sociale Raad, goedgekeurd door de Algemene Vergadering.
vb.: internationale arbeidsorganisatie, voedsel- en landbouworganisatie
- Vrede en veiligheid
Behoudt dit door af en toe geweld toe te passen.
 - Financiering via
 - Toegewezen contributies van lidstaten
 - Vrijwillige contributies van lidstaten

De Algemene Vergadering keurt de budgetten goed en bepaalt hiermee ook de grootte van de contributie per lidstaat. De grootte wordt grotendeels gebaseerd op de relatieve capaciteit (bepaald door o.a. het nationale inkomen) van elke lidstaat.

Regionale IO'

- Europese Unie
 - Ontstaan: eerst had met de in 1951 opgericht EGKS, waar nadien in 1958 de EEG op volgde
en
doelstellingen: vrede door samenwerking
Middel om het doel te bereiken: Economische integratie, interdependentie (indien de landen met elkaar verbonden zijn en van elkaar afhankelijk zijn, gaan ze minder oorlog voeren ~sluit aan bij het realistische denken; men wilt macht behouden)
 - Lidmaatschap
Men is begonnen met 6 leden en zijn nu met 28 leden. De eerste 6 leden waren België, Bondsrepubliek Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg en Nederland. GB behoorde niet tot deze eerste 6 leden. Rol van de geografie zie je hier terug in de internationale politiek, ze zijn een eiland.

- Organen:
 - Raad van Ministers: vertegenwoordigers van de landen komen samen
De raad kan je vergelijken met de senaat
+
Europese Raad: regeringsleiders komen samen
→ voorzitter: Tusk
 - Europese Commissie
supranationaal
voorzitter: Juncker
kan je vergelijken met een regering
stelt wetten voor aan het Europese Parlement
Keurt wetten goed en past ze toe
Vertegenwoordigt de EU
 - Europees Parlement
gezeteld in Brussel en Straatsburg
rechtstreeks verkozen volksvertegenwoordiging
wetgevende taak + superviserende taak + budgettaire
verantwoordelijkheden
 - Europees Hof van Justitie
gezeteld in Luxemburg
verzekert de eerbiediging v/h recht bij de uitlegging en toepassing v/d
Europese verdragen
→ voorkomt dat er verschillen ontstaan tussen lidstaten
kunnen nationale regels overstemmen
 - Europese Centrale Bank
Frankfurt
prijsstabiliteit behouden in de eurozone (monetair beleid, inflatie)
- Evaluatie
Evolutie van de EU
 - Vrijhandelszone
 - Douane-unie
 - Gemeenschappelijke markt
 - Economische unie
 - Monetaire unie (stadium waar we momenteel zitten)
 - Politieke unie → hopelijk de toekomst, gaan we hier naar toe?

Verschillen tussen al de organen goed kennen ! (examen)

- NAVO = Noord-Atlantische verdragsorganisatie Brussel
Stoltenberg is de secretaris generaal. Militaire basis van de NAVO is gelegen in Mons.
 - Ontstaan: 1949 in Frankrijk naar aanleiding van de Koude Oorlog, gezamenlijke vijand
Rusland.
+
doelstellingen: verdediging en samenwerking van Noord-Amerikaanse en Europese
landen.
Na de Koude Oorlog had men een nieuwe (gezamenlijke) vijand nodig, men viseerde
Iran, Irak ... (zie zijn boek, einde hoofdstuk 2)
 - Lidmaatschap

- Organen
 - Noord-Atlantische raad
- Concept: collectieve defensie; veiligheidsgemeenschap
- Pluralistische veiligheidsgemeenschap (Karl Deutsch)
 - overeenstemming van belangrijke waarden (1); voorwaarde = democratie (2);
 - snelle, adequate en vreedzame respons op elkaars noden, boodschappen en acties (3), wat gemeenschapszin (4) vereist, en leidt naar: wederzijdse sympathie en loyaleit (5), vertrouwen en wij-gevoel (6) en tenminste gedeeltelijke identificatie (7); ook een rol voor leiders
 - wederzijdse voorspelbaarheid van (vredelievend) gedrag (8).
- Staten die elkaar niet vrezen (vb.: NAVO, Scandinavië)
- OVSE
 - Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, gebaseerd in Wenen: VS, Can, Europese landen, Rusland
 - Begonnen als Conferentie (CVSE) in j'70 = Helsinki-proces met drie korven:
 - 1) pol/mil
 - 2) econ/cult
 - 3) mensenrechten
 - Mee geleid tot val van de Muur (via mensenrechten)
 - OVSE sinds 1994: verkiezingen monitoren, minderheden,...
- Raad van Europa
 - Opgericht in 1949
 - Straatsburg
 - Cultuur, mensenrechten, sociale zaken
 - Europese Conventie voor de Rechten van de Mens
 - Europees Hof voor de Rechten van de Mens
 - Na Koude Oorlog: uitgebreid met Rusland en Centraal-Europa en Oost-Europa
- OESO
 - Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
 - Oorspronkelijk om de Marshall-gelden te verdelen in W-Europa (na WO II)
Marshall-plan: economische wederopbouw van de getroffen landen in Europa
 - Vandaag: economische advies; statistieken
 - = de geïndustrialiseerde wereld (incl VS, Eur landen, Japan, Australië,...)

Zijn er in Amerika regionale organisaties? (weten waarvoor de afkortingen staan en waarvoor die organisatie staat)

- OAS = organisatie van Amerikaanse Staten
Ontstaan 1948, 35 onafhankelijke staten van het Amerikaanse continent (ook Zuid-Amerika).
Doel:
 - Samenwerking tussen de verschillende staten op het gebied van democratie, mensenrechten en veiligheidsissues te bevorderen
 - Multilateraal forum waar gemeenschappelijke problemen op het gebied van armoede, terrorisme, illegale drugs en corruptie besproken kunnen worden
- NAFTA = Noord-Amerikaanse vrijhandelsovereenkomst
vrijhandelszone die Canada, VS en Mexico omvat. Ontstaan in 1994. Het is internationaal (niet supranationaal).

- functies:
 - Importtarieven verlagen of afschaffen
 - Restricties op buitenlandse bezettingen en investeringen heffen
 - Intellectueel eigendomsrecht van producten uit de andere lidstaten respecteren
- Mercosur
(zuidelijke gemeenschappelijke markt) douane-unie tussen Brazilië, Argentinië, Uruguay, Paraguay en Venezuela
Doel = vrije handel en vrij verkeer van goederen, personen en kapitaal te bevorderen. Op 3 na grootste 'interne' markt.

Afrika

- OAE/AU = organisatie van Afrikaanse eenheid/Afrikaanse Unie naar het voorbeeld van de EU
intergouvernementeel
OAE onstond in 1963, ontbonden in 2002 en opgevolgd door AU
Doel:
 - bevorderen van de eenheid en onderlinge solidariteit
 - collectieve stem van het continent
 - uitroeien kolonialisme
- ECOWAS = economic community of west african states
economische integratie bevorderen, collectieve zelfvoorziening voor de lidstaten bewerkstelligen → door monetaire unie en groot handelsblok
Ontstaan in 1975. Het is een regionale Afrikaanse groepering. Telt 15 lidstaten
- SADC = southern african development community/ontwikkelingsgemeenschap van Zuidelijk Afrika
intergouvernementele organisatie. Telt 15 Zuid-Afrikaanse landen
doel: socio-economische en politieke samenwerkingen en integratie van de verschillende lidstaten

Azië

- ASEAN = associatie van Zuidoost-Aziatische Naties
Telt 10 landen in Zuidoost-Azië. Ontstaan in 1967
doel: bevorderen van economische, culturele en politieke samenwerking
→ belangrijkste
- ASEAN Regional Forum (ARF)
Opgericht door ASEAN in 1994.
Mechanisme voor het bespreken van regionale politieke veiligheidskwesties.
Doel:
 - vertrouwenwekkende maatregelen bevorderen
 - preventieve diplomatie ontwikkelen
 - nieuwe benaderingen uitwerken voor het oplossen van conflicten

- APEC = Asia-Pacific Economic Cooperation
Aziatische landen en landen die aan de Grote Oceaan grenzen. Opgericht in 1989, 21 landen.
Doel: stimuleren van economische groei, samenwerking, handel en investering in de regio
- CIS = Gemeenebest van Onafhankelijke Staten
Ook gekend als het akkoord van Minsk. Veiligheidspact. Militaire alliantie onder Russische leiding, voormalig Sovjet?
Akkoord erkend de soevereiniteit van elke deelnemende staat, wat er dus voor zorgde dat men de Sovjet-Unie moest afschaffen.
Men wilde hiermee een vrijhandelszone creëren, momenteel beperkt het zich tot een economisch samenwerkingsconcept tussen Rusland, Oekraïne, Wit-Rusland en Kazachstan.
- Shanghai Cooperation Organisation
Gevormd toen men het Verdrag voor het verdiepen van militair vertrouwen in grensgebieden tekende.
tegenhanger van de NAVO, °2001
intergouvernementeel
Leden: China, Rusland, Kazachstan, Kirgizië, Tadzjikistan, Oezbekistan
- AIIB = Aziatische infrastructuurinvesteringsbank
=multilateraal (tussen meerdere mensen/landen/staten)
China en Rusland (communisten) VS de NAVO
Doel: infrastructuurprojecten in Azië en Oceanië financieren
Word door een aantal mensen gezien als een rivaal van de Wereldbank en de Aziatische ontwikkelingsbank.
Dit is een Chinees initiatief en werd opgericht uit onvrede over de bestaande financiële instituten die in de ogen van de Chinezen door het Westen werd gedomineerd.
Vrij recent van start gegaan, 16 januari 2016.

Midden-Oosten

- Arabische Liga
22 Arabische landen, ° 1945.
Doel: samenwerking tussen de lidstaten bevorderen en de gemeenschappelijke belangen behartigen.
- Gulf Cooperation Council = samenwerkingsraad van de Arabische Golfstaten
= handelsblok van 6 Arabische landen in de Perzische golf

Les 6: besluitvorming buitenland beleid (I) les 6/11

ACTUA:

- Deze week klimaatconferentie in Bonn
→ temperatuur mag deze eeuw niet meer dan 2 graden stijgen
→ doet men door de CO2 uitstoot te verminderen (bruinkool, steenkool, verbrandingen doen verminderen/dalen)
- UNEP (=United Nations Environment Programme) rapport
→ binnen de VN zijn ze bezig met milieu
- Trump: Azië trip
→ momenteel in Zuid-Korea: overleggen over de handel en Noord-Korea

er zit een verschil in aanpak van Abe en Trump

Trump: indien aanval van de VS op Noord-Korea, zal Noord-Korea een tegenaanval uitoefenen op Zuid-Korea. Hij wilt ook het bilaterale handelsakkoord herbekijken met Zuid-Korea.

Verder op Trump zijn planning staat:

- APEC → er vindt een top plaats in Vietnam
- ASEAN → er vindt een top plaats in de Filippijnen

'the choice most of the time is among possibilities on which reasonable men, each committed in principle to the national interest, may disagree. In such instances, the criterion of realism is clearly more hindrance than help', *John Lovell*

→ we moeten kijken naar de actoren binnen een staat

Liberal theory van Moravcsik

Theorie is in functie van de achterban. Moravcsik is een liberaal. Liberalen gaan direct de globalisatie en de sociale interdependentie aanduiden als de dominante krachten binnen de internationale/wereldpolitiek.

Bestaat uit 2 stappen:

1. Bottom-up approach: societal preferences
'Socially differentiated individuals define their material and ideational interests independently of politics and then advance those interests through political exchange and collective action', *Andrew Moravcsik*
→ je begint vanonder, je wordt niet beïnvloed door de politiek (omgekeerde word je wel beïnvloed door de politiek; top down)
2. Aggregatie van alle 'preferences' in "nationaal belang"
'State priorities and policies are determined by politicians at the head of the national governments'... 'States (or other political institutions) represent some subset of domestic society, on the basis of whose interests state officials define state preferences and act purposively in world politics', *Andrew Moravcsik*
→ aggregatie door de politiciers

'Government policy is therefore constrained by the underlying identities, interests, and **power of individuals and groups** (inside and outside the state apparatus) who constantly pressure the central decision-makers to pursue policies consistent with their preferences', *Andrew Moravcsik*
→ deze drukuitoefening is constant bezig, er worden ook mensen ingehuurd om deze druk te kunnen uitvoeren
vb.: de F16's; gevechtsvliegtuigen
Deze vliegtuigen moeten vervangen worden, dit kost 15 MILJARD euro. De democratie heeft beslist om deze te vervangen (de individualisten en de groepen). Slechts 4 van de 34 vliegtuigen zijn operationeel. Niet alle vliegtuigen kunnen gerepareerd worden, dus nu moeten ze kiezen welke ze gaan vervangen (!). Ook de landen oefenen een bepaalde druk uit. De maatschappijen en dus de landen die deze vliegtuigen produceren, kunnen beslissen om dit niet meer te doen; bv Zwitserse maatschappij beslist om vliegtuigen niet meer te vervangen van bepaalde landen.

De politici hebben als doel om verkozen te worden, ze gaan hun beslissen dan ook (grotendeels) op dit doel baseren. Politici worden beïnvloed bij het maken van hun keuzes door hun kiezers.

→ Hier komen besluiten uit

'The fundamental actors in international politics are individuals and private groups, who are on the average rational and risk-averse and who organize exchange and collective action to promote differentiated interests under constraints imposed by material scarcity, conflicting values, and variations in societal influence', *Andrew Moravcsik*

'Powerful groups disadvantaged by cooperation (door beleid) will seek to obstruct government policy, even where such policies generate net gains for society as a whole', *Andrew Moravcsik*
Grote groepen gaan lobbyen om iets er door te kunnen krijgen, deze worden tegengehouden door de overhead/het beleid.

Negatieve voorbeelden:

- Wapenlobby in Amerika:
Veel Amerikaanse burgers kopen wapens → veel grote bedrijven halen er winst uit. Zij houden dus mogelijke afschaffingen, van de wet om vrij een wapen te mogen dragen, tegen.
- Kernenergielobby in België:
Electrabel plaatste leerstoelen in de Belgische universiteiten zodat de studenten op de hoogte werden gesteld van deze kernenergie. Alleen de universiteit van Antwerpen kreeg er geen toebedeeld. Dit kwam doordat er hier een prof aan de universiteit werkte die zich al met dit thema bezig hield. Hij had andere gedachtes dan Electrabel. De universiteit zou dus een geldsom krijgen van Electrabel en die leerstoelen indien ze deze prof zouden ontslaan. De universiteit weigerde.

Besluitvormingsfasen

a) Initiatie

Indien je iets op de agenda kan zetten, ben je machtig.

Politici houden zich meer bezig met de problemen op Korte termijn i.p.v. die op lange termijn. De lange termijn problemen zijn nl. problemen die wss niet meer in hun ambtstermijn vallen, dus laten ze diegene het oplossen wanneer het probleem zich voordoet. Vb van lange termijn problemen: klimaat, nucleair ...

vb. van issueproblemen die van onderuit zijn gekomen:

- Gelijkheid tussen man en vrouw
- Landmijnen probleem (werd door de ngo's op de agenda geplaatst)

Vb. van problemen door bovenaf op de agenda geplaatst:

- EU (landen komen samen om een unie op te richten om de vrede te behouden en oorlog te vermijden)

b) Formuleren (beleidsformulering)

4 fasen:

1. Nationale belangen → deze zijn vaag en liggen vast

Vb.: 4 enduring national interests of the US: (definitie van de Amerikaanse nationale belangen)

1. Defense of the homeland, territorium verdedigen
2. Assured access to the sea, air, space and cyberspace, toegang tot zee, lucht ..
3. The preservation of a favorable balance of power across Eurasia that prevents authoritarian domination of that region, balans macht Eurasië
→ Rusland mag Europa niet innemen
4. Providing for the global “common good” (humanitarian aid, etc)

Stephen Hadley and William Perry (2010)

Tegenvoorbeeld: Korea

→ hoort niet bij de nationale belangen van de VS, er is geen balance of power en noord korea domineert (geen democratie, totalitair)

→ Noord-Korea gaat Zuid-Korea aanvallen o.w. deze reden !!! (de VS zou Zuid-Korea niet verdedigen)

- De nationale belangen kunnen verschillen tussen landen, daarom dat deze ook kunnen botsen. Deze botsingen kunnen oorlogen tot gevolg hebben.

2. Doelstellingen

= Specificiëren van nationale belangen.

Ook de doelstellingen kunnen conflicteren met andere landen of de doelstellingen kunnen conflicteren binnenin het land. De administratie kan andere doelstellingen hebben die conflicteren → ‘There is a permanent power struggle between commissioners and high ranking bureaucrats. Some of them think: the commissioner is gone after five years and so is just a house keeper, but I’m sticking around’,
Günther Verheugen

3. Strategie

Instrumenten die je nodig hebt om uw doelstellingen te bereiken.

4. Operationele plannen

Deze maakt men opdat strategische doelen worden gerealiseerd. Geeft aan wat er door wie, wanneer moet worden gedaan. Concreet plan.

c) Uitvoeren van beleid

2 problemen:

1. Ongewild slecht uitvoeren door bv slechte communicatie

vb.: de Cuba crisis:

De raketten werden op Cuba geplaatst door de SUV zonder dit aan de VS te melden. VS was dus niet op de hoogte van de geplaatste raketten. Toen men op de hoogte werd gebracht van dit probleem, riep Kennedy high alert af. Dit gaf een fout signaal naar de Russen toe ‘Ze gaan ons aanvallen?!’. Ook de Russen hun veiligheidssysteem werkte niet zo goed, waardoor deze foute informatie binnen kregen. Dit was

natuurlijk niet de intentie. Men sloot een pact om de raketten uit Turkije en Cuba weg te halen. Kennedy gaf de opdracht op deze uit Turkije weg te halen, de opdracht werd niet uitgevoerd (verbreken van pact, wat dachten de russen?). De VS plaatste een blokkade rond Cuba, zodat de schepen van de SUV niet meer door konden → plaatste op deze manier de eerste stap door naar de SUV (wat gaan ze doen?). (zie hoofdstuk 3 in zijn boek en documentaire fog of war, herstructurering van de crisis)

2. Gewild slecht uitvoeren

De generaals gaan de beslissingen van de minister van defensie niet uitvoeren, ze gaan zelf actie ondernemen.

d) Evaluatie v/h beleid

Negatief voorbeeld van dit beleid: Vietnam Oorlog

→ vb Daniel Ellsberg: Pentagon Papers → gaf vertrouwde informatie/documenten aan de journalisten opdat de toestanden in de media zouden worden geplaatst.

Woorden van de president over het beleid:

'The Treasury is so large and far-flung and ingrained in its practices that I find it almost impossible to get the action and results I want – even with Henry [Morgenthau] there. But the Treasury is not to be compared with the State Department. You should go through the experience of trying to get any changes in the thinking, policy and action of the career diplomats and then you'd know what a real problem was'.....'But the Treasury and the State Department put together are nothing compared with the Na-a-vy. The admirals are really something to cope with – and I should know. To change anything in the Na-a-vy is like punching a feather bed. You punch it with your right and you punch it with your left until you are finally exhausted, and then you find the damn bed just as it was before started punching',
President Roosevelt

Treasury niet vergelijken met de buitenlandse zaken en buitenlandse zaken niet vergelijken met de Navy.

Besluitvormingsmodellen (van Graham Allison)

1. Rational actor model

Dit model gebruiken politici om hun beslissingen te maken/nemen.

- Maximising utility

De rationale reden van de raketten in Cuba:

- Cuba was eerder al eens aangevallen door de VS
- Kennedy heeft niet gekozen om aan te vallen → plaatste een blokkade; legde de bal in de ander zijn kamp
- Kosten-batenanalyse (risico's gaan berekenen; de schepen van de Russen varen gewoon door = risico), hadden in dit geval geen tijd om deze berekeningen te doen ! Dan pas je het volgende puntje toe

- Gematigde versie: satisficing utility (Herbert Simon); 'bounded rationality'

2. Organizational process model

- Regeringsleider heeft niet echt controle
- Quasi-mechanische besluitvorming: *logic of appropriateness*

- Je doet wat er van u verwacht wordt. Zelfde besluiten nemen in gelijklopende situaties.
 - conservatief: rules followers
 - de procedures herhalen zich. Je hebt hier voor- en nadelen van.
 - bureaucraten zijn meestal deze rules followers
- Positie gaat ook bepalen hoe iemand denkt

Dit zorgt er voor dat er middelmatige besluiten/beslissingen worden genomen.

- “The logic of appropriateness” (James March and Mancur Olson, 1989)
- “Where you stand depends on where you sit”
 - positie bepaalt hoe je denkt
- Standard Operating Procedures (SOP)

Nadelen aan de SOP:

vb.: de luchtmacht van Egypte:

Men had de dagelijkse procedure om elke dag om half 8 de volledige Egyptische luchtmacht naast elkaar te zetten en dat alle piloten gingen ontbijten. Israël kwam hier achter en kon door deze SOP heel de Egyptische luchtmacht uitschakelen/platbombarderen.
- Incrementalisme, ‘muddling through’ (Lindblom)

‘The only requirements [for a bureaucrat] are to stay busy, generate paper, and **make no mistakes**. The reader tempted to criticize this behavior is invited first to imagine himself in this situation, complete with a large mortgage and children in college’ ... ‘All pressures are to maximize mediocrity’, *James Fallows*

mediocrity = middelmatigheid

 - middelmatige besluiten

3. Governmental (or bureaucratic) politics model

Draait om het onderhandelen en de beste onderhandelaar wint.

Citaat over hoe je het het beste kan aanpakken om uw beslissing er door te drukken.

Ambtenaren gaan een bepaald beleid voeren opdat ze hun beslissingen kunnen doordrukken.

→ ‘They need to determine what decisions they hope to get made, by whom, and in what sequence. Next they must classify the other participants according to who has power with the President, who is likely to be neutral, who is an ally, and who is an opponent. It is then necessary to consider the kinds of arguments, the kinds of bargaining, and the kinds of coercive efforts that are required to achieve the desired decision. The resulting plans usually involved a series of maneuvers and arguments designed to influence the outcome, *Morton Halperin and Arnold Kanter, 1973*

Voorbeelden van dit soort beleid/aanpak:

- ‘In Thompson’s mind was this thought: Khrushchev’s gotten himself in a hell of a fix. He would then think to himself, ‘My God, if I can get out of this with a deal that I can say to the Russian people: ‘Kennedy was going to destroy Castro and I prevented it’’. Thompson, knowing Khrushchev as he did, thought Khrushchev will accept that. And Thompson was right’, *Robert McNamara*
- ‘On that critical Saturday, October 27th, we had two Khrushchevs messages in front of us. One had come in Friday night, and it had been dictated by a man who was either drunk or under tremendous stress. Basically, he said, ‘If you’ll guarantee you won’t invade Cuba, we’ll take the missiles out’. Then before we could respond, we

had a second message that had been dictated by a bunch of hard-liners. And it said, in effect, 'If you attack, we're prepared to confront you with masses of military power'. So, what to do?', *Robert McNamara*

→ men deed alsof ze het tweede bericht nooit hebben gekregen

Besluitvormingsactoren

1. Individueel niveau

- Fysische eigenschappen
Gezondheid is een belangrijke factor die beslissingen beïnvloed, vb.: Roosevelt, Kennedy (men dronk, zat aan drugs etc)
- Wereldbeelden/denkbeelden
- Mate van risico-nemen (prospect theory)
- Strategisch leiderschap
- Ervaringen uit het verleden
- Politieke stijl
- Persoonlijke belangen

2. Kleine groepen

3. Maatschappelijk/nationaal niveau: administratie; belangengroepen; publieke opinie; media;...

Les 7: besluitvorming, buitenlands beleid (II) les 13/11

- Rol van de kleine staten in de internationale politiek
→ Vaticaan en hun perceptie op kernwapens (vinden dit immoreel en illegitiem, en denken net hetzelfde voor nucleaire afschrikking(immoreel en illegitiem))
- Rol van de NGO's
- Rol van de individuen

Realisten: Vaticaan heeft zelf geen kernwapens, dus kan zich zo uitspreken over deze kwestie

Idealisten: geloven in waarden en normen

Is een verbod op de kernwapens een goed of slecht plan?

De norm tegen kernwapens neemt alsmaar meer en meer toe.

Individueel niveau

Fysische eigenschappen

Modellen van vorige les in het achterhoofd houden !!

- Gezondheid:
 - Gezondheidsproblemen; invloed van medicatie
 - Ouderdom
 - Stress
- IQ en de intenties (men kijkt met het stemmen mss eerder naar het EQ)
vb.: Bush had een zeer laag IQ
getuigt Trump van een laag IQ? Hij is zeker niet dom, maar voert eerder een opposit moreel leiderschap. Hij plaatst business centraal.
- Man/vrouw
Is er een verschil indien er een vrouw president zou zijn of dat er meer vrouwen diplomaten/leidinggevende functies zouden bezetten? (standpunt over deze stelling kunnen innemen, klasdiscussie). Een vrouw mengt zich met deze posities in een mannenwereld. Zij zal daardoor ook haar houding aanpassen, wordt mss harder → 'It requires a tremendous amount of strength to be a woman who wants to accomplish something. You do get a guilt complex for not being at home. Everybody makes you feel badly about it. At the same time, you have to perform well because, otherwise, men think that because you are a woman you cannot do it. It is very difficult', *Ambassador Picado* (citaat van een diplomate).
Aantal vrouwelijke diplomaten in België: 13% en dit is stijgende, het zal echter nooit meer zijn dan 20%

Wereldbeelden/denkbeelden

- Stimulus; captatie/perceptie; interpretatie i.f.v. wereldbeeld
 - Interpretatie van bv een conflict hangt samen met het wereldbeeld dat de ontvanger heeft:
vb.: aantal moslims aanwezig in België. Belgen denken dat dit 20% van de populatie is, terwijl dit in werkelijkheid maar 6-7% is, een duidelijke minderheid.
 - Deze interpretaties/wereldbeelden worden historisch gevormd. Dingen zoals wantrouwen, vertrouwen, wilskracht ... vormen zich in de kindertijd, hier ligt hun oorsprong.
 - Wereldbeelden kunnen ook simplistisch en complex zijn.
- Ole Holsti over John Foster Dulles
Holsti zijn analyse: men vermeed het conflict als de ander sterk was.
 - Open en gesloten *images*
Open: men gaat meer tegengestelde info absorberen dan bij gesloten.
 - Cognitieve consistentie vs cognitieve dissonantie (Leon Festinger)
Cognitieve consistentie: een handeling is voor ons brein een logisch gevolg van een eerdere actie.

Cognitieve dissonantie: er ontstaat een onaangename spanning indien men tegenstrijdige overtuigingen, ideeën of opvattingen ervaart of als er wordt vastgesteld dat men in strijd handelt met de eigen overtuiging. Je wilt deze dissonanties zo veel mogelijk verkleinen en gaat daardoor je houding of gedrag veranderen. Je gaat je eigen ding doen, je gaat je niet aanpassen.

- Andere cognitieve distorties:
 - Denial, displacement
Rationele besluitvorming?
 - Vijandsbeeld
Heeft te maken met de aard van de vijand, deze is altijd slecht.
vb.: Trump over Noord-korea (Noord-Korea is de vijand en dus alles wat het doet/denkt is slecht) en Iran.
 - Attributie biases
Men gaat de oorzaak van het probleem altijd afschuiven op een andere aktor of een situatie. Gaan de eigen acties relateren aan de situatie en de andere zijn acties aan de eigenlijke aktor.
 - Rationaliseren
vb.: Pearl Habor
(verrassingsaanval van Japan op de vloot van de VS. De VS had dit niet verwacht, omdat ze ook niet betrokken waren in WO2. Er was voorheen in 1940 een pact gesloten waarin DUI, JAP en IT beloofde hun leidende positie in de nieuwe wereld te erkennen en militaire steun te geven moest er iem worden aangevallen. Dit had tot gevolg dat het meer veiligheid zou geven moest de VS deelnemen aan de Tweede Wereldoorlog. De VS had eerst niet door dat er een aanval op hen werd gepleegd en reageerde daarom zo laat) → je moet rationaliseren in wat je ziet
 - Wishful thinking
vb.: oorlog, terrorisme zal overwonnen worden
 - Zwart-wit denken
vb.: Bush: You are with us or against us
 - (Historisch) Analogie denken
Appeasement: je maakt een diplomatische beslissing om concessie te doen aan een andere macht om zo oorlog te vermijden. Je gaat dus toegeven/voldoen aan de grieven van een andere partij.
vb.: Chamberlain en Hitler bespreken onderling dat Hitler niet aanvalt. Hitler kwam dit niet na en viel toch aan. Chamberlain wilde dit niet geloven.

Mate van risico-nemen (prospect theory)

Mate tot risico nemen verschilt van persoon tot persoon.

- Daniel Kahneman and Amos Tversky, *Judgment under uncertainty*, 1982
Risico vermijgend gedrag wordt toegepast indien men denkt te winnen; winst perspectief, bv.: de economie gaat goed. Men gaat meer risico's nemen indien men in een verliezende positie zit, je hebt niets te verliezen.

- Vb Ellsberg paradox (urnen)
vb. van de urnen:
Er zijn 2 urnen met elks 100 ballen in. In de eerste urne zitten er 50 rode en 50 zwarte. In de tweede urne weten we de verhoudingen zwart/rood niet.
→ je krijgt 100 EUR indien je een rode bal trekt
→ welke urne ga je kiezen.
Intuïtief kies je om uit de eerste urne een bal te trekken; winst perspectief. In feite heb je evenveel kans.
vb. van een belegging
 - Het gevolg hiervan is dat er in het beleid weinig verandering komt. Men vermijdt risico vol gedrag vanuit dat winst perspectief. 'Losers tend to generate more political pressure than winners', *Andrew Moravcsik*
vb. Vietnam oorlog: men vond het moeilijk om verlies toe te geven, daarom duurde deze oorlog ook zo lang.
Nu zie je hetzelfde gebeuren in/met Afghanistan. Trump stuurt extra troepen, deze zijn zo miniem in dit conflict dat het geen verschil gaat maken. De oorlog gaat blijven duren!
- Vb. van te veel risico's genomen: Cameron met het referendum in de UK. Hitler met zijn expansiegedrag (RUS).

Strategisch leiderschap; staatsmanschap

1. Kennis
2. Oordeel
3. Beslissing

Men heeft kennis van zaken en nemen beslissingen gebaseerd op deze kennis = strategisch leiderschap.

vb.: De Gaulle, Roosevelt ...

Ervaringen uit het verleden

Vb.: de afwezigheid van een vader

→ geeft een drive, je wilt het compenseren

Vb.: minderwaardigheidscomplex

- Rationale besluitvorming???

Politieke stijl

	actief	Passief
Positief	Obama	Trump
negatief	Bush Junior	Eisenhower

Positief actief: resultaat boeken

positief passief: erkenning

negatief actief: machtsbehoud

negatief passief: verantwoordelijkheidsgevoel (E. wilde geen president worden, pakte de job met tegenzin aan, men vroeg hem)

Persoonlijke/individuele belangen

Binnen de internationale politiek.

Kleine groepen/belangengroepen

Neemt men beter beslissingen indien men met meer beslist? Intuïtief: JA

Indien men met meer beslist heeft men te maken ook met groepsdruk/sociale druk (zie filmpje dia 15, mensen volgen het gedrag van anderen in de lift). Heeft dit een positieve invloed op het nemen van beslissingen? Neen, het leidt tot slechte besluitvorming.

Definitie van groepsdenken:

'a mode of thinking that people engage in when they are deeply involved in a cohesive in-group, when the members' striving for unanimity override their motivation to realistically appraise alternative courses of action' , *Irving Janis*

Karakteristieken van groepsdenken:

- Illusie van onkwetsbaarheid
- Geloof in eigen moraliteit, eigen identiteit niet in vraag stellen
- Stereotype gedachten over vijand
- Gedeelde illusie van unanimiteit
- Beslissingen rationaliseren
- Zelf-censuur

Meestal het geval in crisissituaties (groepsdenken):

- Tijdsdruk
- Duidelijke bedreiging
- Weinig (top)actoren
- Veel stress
- "fight or flight syndrome"

Oplossing voor de JA-knikkers: externen integreren in de groep ...

Nationaal niveau

Administratie

Binnen de administratie worden er andere doelen gesteld, waardoor men elkaar gaat tegenwerken.
vb. Pentagon vs White House: Golfoorlog. Er moesten beslissingen worden gemaakt in het Pentagon. Bush wilde een oorlog en een aantal wilden dit niet. Bush heeft gewonnen en er werd oorlog gevoerd. (werken elkaar tegen)

vb.: buitenlandse zaken vs NSC (White House)

vb.: CIA en buitenlandse zaken/state department: steunden alle twee tegenstrijdige rebellengroepen.

vb.: CIA en Pentagon

En nog vele meer voorbeelden van dit 'probleem'.

- Rationele aktor?

Belangengroepen

Definitie: A political interest-group = 'an institutionalized group, which is a collection of individuals with common characteristics and a high degree of stability and uniformity, that makes claims upon the government for the establishment, maintenance, or enhancement of forms of behavior that are implied by their interests', *David Truman*

vb.: nucleaire lobby en joodse lobby → hebben een grote invloed

- American-Israel Public Affairs Committee (AIPAC)
- John Mearsheimer and Stephen Walt, *De Israel lobby*, 2007

'Congress **never** has the chance to understand, let alone influence, the calculations that result in appropriations requests. By the time a **weapons development or procurement program reaches Congress for budgetary approval**, it has developed such powerful constituencies – from the military-technical community, military officials, and even legislators who have a stake in the development – that it is considered on grounds often wholly unrelated to strategy, ranging from pure economic interests to a general perception that modernization is almost always a good idea', *Janne Nolan*
→ er is te weinig expertise; te weinig kennis en kunnen alleen maar JA knikken
→ diplomaten/congress krijgt geld → knikken JA

- C.W.Mills, *The power elite*, 1956
- Robert Dahl, *Who governs ?*, 1961
Er zijn verschillende elites/belangengroepen.

Belangengroepen kunnen ook positief zijn ! bv economische belangengroepen in Japan die voor economische groei hebben gezorgd.

Publieke opinie

Publieke opinie wordt gehoord door referenda's en democratie. Publieke opinie wilt de binnenlandse zaken bespreken en denken niet aan een buitenlands beleid.

Referenda en verkiezingen houden? Vb Brexit (resultaat). Men zou deze combinatie wel kunnen maken met bv. het maken van beslissingen omtrent lokale aangelegenheden. Men kan dan aan de bevolking raad vragen, referenda.

De bevolking kan ook gaan betogen.

- Mancur Olson, *The rise and decline of nations*, 1982
- Jack Snyder, *Myths of empire*, 1991
→ public choice theory: kijk naar achterban om verkozen te worden!
Lagere taxen heffen !

2 scholen:

- Publieke opinie is belangrijk
 - Als je je laat leiden door de publieke opinie, is dit niet altijd rationeel. Vaak geleid door emoties
 - Vb. A. Downs: met oog op herverkiezing doen wat publiek wil (dan stemt men terug)
 - Door opiniepeilingen kijkt men hoe populair men is; lukt niet altijd
bv.: bv. Churchill: oorlog gewonnen maar verkiezingen verloren
 - Referenda
→ bevolking moet over alle info beschikken
'Een referendum wordt altijd uitgevochten op verkeerde argumenten. In de sfeer van

m'n fiets is gestolen en ik ben uit mijn humeur, dus ik stem tegen. Daarom ben ik als rechtgeaarde liberaal tegen directe democratie en dus tegen volksraadplegingen', *Frits Bolkestein*

- Citaat Thomas Friedman: oorlog voeren kan af en toe goed doen voor de publieke opinie (bv; Thatcher met Falklandoorlogen) MAAR als je moet kiezen om ofwel het aantal troepen te verhogen ofwel de belastingen moet verlagen, moet je de belastingen verlagen!!
- Publieke opinie is onbelangrijk
 - Veel mensen zijn niet geïnteresseerd in de internationale politiek

Media

De publieke opinie is ook vrij beïnvloedbaar door sociale media etc. We moeten dus oppassen met hoeveel macht we de publieke opinie gaan geven. Niet alles wordt weergegeven door de bronnen waarop de publieke opinie haar oordeel baseert. Er worden soms bewust dingen achter gehouden om de publieke opinie te manipuleren en een gewenste uitkomst te bekomen.

'We can and must substantially reduce our military forces and spending because the Soviet threat is decreasing and our allies are able to and should shoulder more of the defense spending based on what we need to protect our interests'...'First, we should provide for a strong defense, then we can talk about defense savings', *Bill Clinton*

→ Tegenstrijdigheden in de speech

PUBLIEKE OPINIE HEEFT DIT NIET ALTIJD DOOR ! MANIPULATIE EN BEKOMEN VAN EEN GUNSTIGE UITKOMST!

Les 8: internationale veiligheid 20/11

ACTUA:

Duitse regeringspartijen onderhandelen niet goed met elkaar; socialisten, christen democraten en de groenen

Macron bemoeit zich met situatie Libanon

→ eerste minister daar is gevlucht, teruggedreven via FRA

achtergrond: esbola in Libanon (soennieten)

Sjietten en de soennieten in Iran → botsen (ook in Libanon)

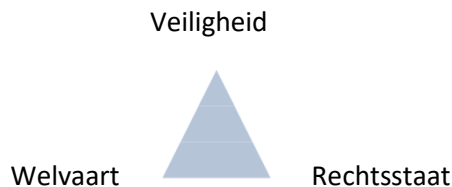
druk Soudia arabie, gaan andere groepen steunen dan dat ze in het verleden steunde

Concepten/definities

- Conflict
 - Definitie: Conflict = het aanvoelen door twee of meerdere actoren dat hun behoeften (belangen zoals rijkdom en macht; identiteit; status) en/of waarden onverenigbaar zijn met elkaar. Je hebt een meningsverschil nodig. Het is dus het aanvoelen/de perceptie dat ze onverenigbaar zijn.
 - Realisten over def van conflict: macht en rijkdom zijn de belangrijkste triggers voor een conflict
 - Idealisten over def van conflict: basis van een conflict zijn de waarden die verschillen, de identiteit ...

Soms is conflict ook nodig om vooruitgang te boeken/voor verandering te zorgen.
D.m.v. conflicten krijg je ook een beter zicht op de standpunten van de verschillende partijen.

- Hoe met conflicten omgaan?
 - Primaire impulsen: ontkennen/negeren, (snel) toegeven, vechten/geweld.
 - verkeerde manier om conflicten aan te pakken
 - valt ook chantage, egoïsme, minimalisatie v/h conflict onder
 - Ideaal: samenwerken, en dus (integratief) onderhandelen; op een constructieve manier; 'problem-solving'.
 - zoeken naar de beste oplossing voor beide partijen binnenin het conflict.
 - Men moet zijn mond durven openen om op deze manier het conflict te kunnen oplossen.
 - Dit zou het voornaamste instrument moeten zijn om conflicten op te lossen.
 - Is dit in de realiteit zo?
 - Richtlijnen
 - Niet agressief zijn, openstaan voor anderen, niet te snel toegeven en het conflict niet ontkennen
- Is fysiek geweld (door burgers) altijd uit den boze? Neen, Er zijn situaties waarin geweldpleging door burgers als legitiem wordt beschouwd, bv tijdens een bezetting of oorlog (Zuid-Afrika; strijd tegen apartheid → gebruikten geweld om het regime neer te halen, omdat het met gewone middelen niet lukte). Er is een grens, niet onnodig veel slachtoffers. Ook zelfverdediging geeft je een reden om geweld te gebruiken, vb.: als je land wordt aangevallen, is het legitiem en legaal om met geweld terug te slaan. Geweld mag ook gebruikt worden om genocides en andere zaken tegen de mensenrechten te stoppen.
- Structureel geweld (fysisch geweld dat ingebakken zit in de samenleving)
 - Interstatelijke en intrastatelijke bedreigingen

- Rechtsstaat
 - Democratie (grondwet, politieke partijen, verkiezingen, rechten en vrijheden,...)
 - Voldoende sterke staat, maar ook geen garnizoenstaat
 - Goed werkende politie en rechterlijke macht
 - Good governance; behoorlijk bestuur
 - Gezonde burgermaatschappij (civil society): NGO's, verenigingsleven, etc

=>geen criteria aanwezig in staat → failed state (worden weergegeven in een index, fragile state index) en op die manier is er controle op de staten; de staten worden met elkaar vergeleken)

- Vrede
 - Negatieve vrede: afwezigheid van geweld
 - Positieve vrede: duurzame/stabiele vrede = samenhorigheid (wij-gevoel), machtswissels, recht en veiligheid, vrije economie/ sociaal gecorrigeerde economie (vrije econ kan naar ongelijkheden leiden). Dit zijn allemaal aspecten die tot een duurzame/ stabiele vrede leiden. Wat nog nodig voor positieve vrede?
→ onderscheid tussen de 2 soorten maken
 - Vredesonderzoek:
Focust op analyseren van factoren/voorwaarden die constructieve conflictbeheersing kunnen bevorderen en destructieve conflictbeheersing of oorlogen kunnen voorkomen.
- Bedreigingen
 - Definitie:
bedreiging heeft betrekking op het in gevaar brengen van datgene wat een persoon of groep (of staat) van groot belang acht, waarbij die persoon/groep/staat zich (op het eerste zicht) niet in staat acht om dat gevaar te elimineren. Een bedreiging kan militair of niet-militair zijn, zoals armoede, milieu ...
 - Om bedreigingen te kunnen inschatten moet je 2 variabelen bekijken, nl. de grootorde en de waarschijnlijkheidsgraad.
 - grootorde van de bedreiging (o.a. afhankelijk van *capabilities* van de tegenstander)
 - waarschijnlijkheidsgraad (o.a. afhankelijk van de *intenties* van de tegenstander)
 - voorbeelden:
 - bedreiging die immens groot is maar onwaarschijnlijk of weinig waarschijnlijk is: kernwapenproblematiek in het algemeen, Europese desintegratie (niet echt het geval hier, is het een bedreiging?) en klimaatproblematiek (voor over een aantal jaren/eeuwen een probleem)
 - bedreiging die heel waarschijnlijk is, maar niet zo groot (qua invloed/effect als een macht genomen): terrorisme
 - steekproef genomen in klas en onder de mensen. Wat vind je de grootste bedreiging voor de internationale vrede en veiligheid?
Armoede, geld, populisme, seperatisme, internet, gebrek aan consensus/overleg komen, massavernietigingswapens ... allemaal bedreigingen of kunnen bedreigingen vormen → gevaar internationale vrede en veiligheid. Zijn o.a. antwoorden van studenten/ondervragingen doorheen de jaren. De eerste 3 plaatsen veranderen constant, gaat mee met de tijdsgeest (toen Bush regeerde zette men Amerika in de top 3 als gevaar voor het behoud van de internationale vrede en veiligheid).
Is terrorisme het grootste gevaar? Klasdiscussie
Zijn conflicten voornamelijk van religieuze aard? klasdiscussie
- Veiligheid
 - Definitie:
Veiligheid = het afwezig zijn van bedreigingen (t.a.v. belangen)
 - Doel:
Beschermen/veilig stellen van belangen tegen gevaren/bedreigingen
 - Objectieve en subjectieve veiligheid

	Subjectieve veiligheid	Subjectieve onveiligheid
Objectieve veiligheid	ijsland	belgie
Objectieve onveiligheid	Wapenprobeem in Amerika, Libanon (wij vinden het onveilig, de mensen die er wonen voelen zich redelijk veilig)	syrie

- Citaat John Steinbruner (2000): 'We simply do not understand the full implications of the momentum that human societies have acquired. As one of the many reflections of that fact, no decisionmaking mechanisms operate with the multiple-decade, substantively integrated perspective necessary to visualize either the major strategic dangers or a comprehensively desirable outcome. The human enterprise is largely blind to the destiny of its creating'.
 → er is altijd onzekerheid ! We kunnen niet precies weten wat er op ons af zal komen. Absolute veiligheid bestaat niet.
 → de politici liggen niet wakker van wat er gaat gebeuren op lange termijn. Ze zijn maar voor een korte periode, dus geen denken op KT. Die LT problemen zijn voor de volgende. Men neemt dus geen beslissingen.
- Behoeften piramide van Abraham Maslow

→ lichamelijke behoeften zijn het belangrijkste, veiligheid en zekerheid staan pas op plaats 2.

Veiligheid en ib theorieën

- Realisme
 - De belangrijkste doelstelling van staten is om te overleven (en dus veiligheid).
 - Anarchisch systeem + wantrouwen leidt naar structureel onveiligheidsgevoel; vandaar self-help en eigen defensie.
 - Als staat moet je zelf zorgen dat je sterk genoeg bent → leidt tot veiligheidsdilemma (**John Herz**). Staten gaan zich steeds meer bewapenen (wapenwetloop), het resultaat is dat ze zich onveiliger gaan voelen omdat er meer en meer wapens in de omloop zijn. Het dilemma ontstaat dus door de onzekerheid over andere staten.
 - 2 soorten realisme (belangrijk voor **examen!**)
 - Offensief realisme: altijd naar meer en meer macht streven. De ideale situatie is dat jij de grootste bent. Dit realisme ziet ook sneller het gevaar voor expansionisme in en vrezen deze expansionistische staten. Constante 'struggle of life' en overleven.
 - Defensief realisme: een zeker niveau van veiligheid volstaat. Streven naast survival ook naar orde en stabiliteit
- Liberalisme: streven naar collectieve veiligheid
- Wanneer mogen staten geweld gebruiken?
 Indien er andere staten worden aangevallen en je deze wilt helpen, moet de VN (veiligheidsraad) hier eerst een akkoord voor geven.

- Principe: geen geweld (art.2 VN Charter)
- Uitzonderingen volgens VN Charter:
 - Zelfverdediging (art.51) van een staat
 - Collectieve veiligheid (art.42 = chapter 7) = peace-enforcement
 → collectieve veiligheid bij de veiligheidsraad is verschillend van collectieve defensie organisaties, zoals de VN
 peace-enforcement: geweld gebruiken om de valsspeler te kunnen terugfluiten → niet altijd het geval oww het vetorecht (akkoord tot tussenkomst wordt niet goedgekeurd), veiligheidsraad kan niet 'bevelen' om de valsspeler terug te roepen.
 → kunnen economische of militaire maatregelen treffen
- De facto uitzonderingen sinds 1948/1956: Blauwhelmen = peacekeeping = "chapter 6.5" (blauwhelmen zijn soldaten, van de VN, en worden uitgezonden door de VN veiligheidsraad)
 → peacekeeping gebeurt wanneer een conflict voorbij is en men wil voorkomen dat de vrede wordt doorbroken vb.: Noord en Zuid Cyprus (tegengestelde van peace enforcement: vrede is er nog niet en men wilt dit bekomen, gaan geweld plegen om dit te bekomen)
- De facto uitzonderingen sinds einde Koude Oorlog: humanitaire interventies
 → redelijk nieuw
 Is ontstaan door bv Joegoslavië, de genocide in Rwanda
- Collectieve veiligheid door VN
 Voordat de VN reageert/tussenkomst, moeten ze eerst zien ofdat er wel een gevaar/bedreiging is voor de internationale veiligheid en vrede. In hun aanpak beginnen ze nooit met geweld.
 - Niet automatisch; resolutie van veiligheidsraad (chapter 7)
 - Slechts 11 x tijdens Koude Oorlog; 136 x tussen 1990-1998
 →sterkte stijging van interventies na de Koude Oorlog
 - Bij gevaar voor internationale vrede en veiligheid"
 - Bij niet-militaire maatregelen, vb economische sancties
 - Bij een militaire actie
 - Art.43-47: VN leger (nog nooit uitgevoerd, enkel op papier)
- Rechten:
 - *Ius ad bellum* = het recht om oorlog te voeren
 → beslissen om oorlog te voeren
 - *Ius in bello* = recht van toepassing in een oorlog
 → wat mag je niet doen/gebruiken? Geen clustermunitie (inhumane systemen, zoals zoals gasaanvallen), chemische wapens, landmijnen, biologische wapens (bv virussen, bacteriën, ziektes).
 Principes die je niet mag doen: vermijden van burgerslachtoffers (vb. dia 26; Irak), recht op medische hulp ... → geeft aanleiding tot foute percepties van slachtoffers indien dit recht niet wordt erkent

Veiligheidsinstrumenten

- Allianties (zie eerder in notities)
- Bewapening; wapenwedloop; veiligheidsdilemma; wapenbeheersing; ontwapening
verschil wapenbeheersing en ontwapening: beheersing → wapens behouden dmv diplomatieke akkoorden, goed kunnen onderhandelen bij akkoorden betekent dat ze hun stem kunnen doordrukken en hun wapens behouden/beheersen. Bij de beheersing worden de weggevallen wapens vervangen. Bij de ontwapening is men zijn wapens kwijt.
- Massavernietigingswapens
 - Chemische wapens
 - Biologische wapens
 - Kernwapens
+ verspreidingsmiddelen
 - Tegenwoordig doet men veel onderzoek naar andere wapens
 - Drones = onbemand en bestuurt vanop de grond
→ veel collateral damage
 - Killer robots = volledig autonome systemen/drones die beslissen/kiezen om u te doden of niet

Wapens en het gebruik er van

1. Gebruiken als dreigmiddel, als stok achter de deur: (pragmatische) coercive diplomacy
 2. Als afschrikking
 3. Gelimiteerd gebruik
 4. Absolute oorlogen (alle inwoners uitmoorden)
- Preventieve aanvallen
 - Klassieke preventieve oorlog
Je ziet een andere staat machtiger worden, dus val je aan om dit proces stop te zetten
 - Counterproliferatie
massavernietigingswapens tegengaan bv.: kernwapens
 - Counterterrorism
vb.: tegen kampen in Afghanistan
 - Humanitaire interventies
→ meest legitieme
 - Regime change/"democratisering"
bv.: Bush in het Midden-Oosten
 - Canadees ICISS report (2001) met o.a. Gareth Evans: 'responsibility to protect'. 5 criteria om geweld te rechtvaardigen als er sprake is van zelfverdediging. Werd overgenomen in het VN-rapport.
 - the seriousness of the harm being threatened (which would need to involve large scale loss of life or ethnic cleansing, happening here and now and not in the distant past, to prima facie justify military action)

- the primary purpose of the proposed military action (to halt or avert harm)
- whether there were reasonably available peaceful alternatives
- *the proportionality of the respons*
- the balance of consequences: whether, overall, more good than harm would be done

Les 9: bevolkingsgroei, energie, milieu

les 27/11

Inleiding

Wat is het grootste probleem: bevolkingsgroei, energievraagstuk, milieu, of migratie ?

→ linken tussen de verschillende thema's maken. Hoe beïnvloeden deze onderwerpen elkaar?

vb.: de bevolkingsgroei beïnvloed het milieuprobleem

Bevolking/ bevolkingsgroei

De bevolking is op een relatief korte periode serieus toegenomen. Het positieve is dat de toename aan het afnemen is. De mate waarin de bevolking dus toeneemt, neemt af maar de bevolking groeit nog steeds. In Afrika zien we een serieuze toename in bevolking, terwijl in andere landen/continenten er een afname in het bevolkingsaantal is.

Het bevolkingsaantal v/e land/continent heeft invloed op de totale machtsfactor van een land.

→ hoe meer inwoners het land heeft, hoe groter het aandeel van het land binnen de wereld(bevolking).

Voorspellingen: in 2100 zou er geen groei meer zijn.

Bevolkingsgroei linken met andere factoren, zoals de economie. Indien het goed gaat met de economie, leven de mensen langer, krijgen meer kinderen etc. → bevolkingsaantal neemt toe.

Ook de verhoudingen tussen de continenten gaan verschillen in de loop der jaren. Europa gaat in de toekomst nog maar 5% zijn van de totale wereldbevolking. Azië zal het grootste percentage bekomen. Dit merendeel in de wereldbevolking heeft natuurlijk invloed op de machtspositie van Azië.

Urbanisatie is ook een effect. De mensen gaan meer in de steden wonen, ze vluchten weg van het platteland. Dit effect is ook weer sterk terug te vinden in Azië (China, India ...)

Energie

- Van strategisch belang voor economisch systeem (en militair apparaat)
Kerncentrales ophouden in BEL? Ze zijn noodzakelijk en het is risicovol.
→ nadeel a/h ophouden van de kerncentrales: nucleair afval.
Impact van het ophouden van deze kerncentrales → minder investeringen in hernieuwbare energie, er worden geen politieke beslissingen meer genomen op dit vlak.
- transport van energie
Scheepsvaartkanalen: Panamakanaal, straat van servus(?), straat van malaga, Noordzee
- Kritische infrastructuur - cyber

Schurkenstaten vallen aan
kritische infrastructuur = kerncentrales, luchthavens, spoorwegen, havens, olie- en
gaspijpleidingen etc.
→ aanval hierop zou grote problemen teweegbrengen !

Wereldwijde energieconsumptie

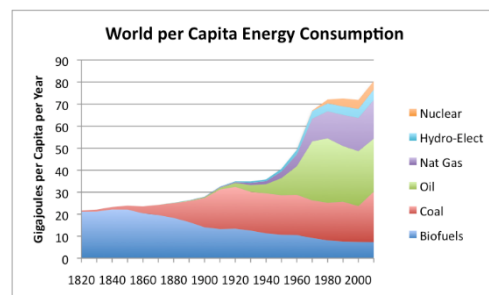
Oecd = oeso = (weten op examen) organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling.
Niet OESO landen (ontwikkelingslanden bv) gaan meer energie consumeren dan de OESO landen.
Er is een toename in de consumptie van olie, gas, hydro, nuclair en kool. Het enigste dat net is
toegenomen is biofuels.

Wereldwijde energieconsumptie (per capita)

Door de jaren heen zijn we meer en meer gaan
consumeren. Deze toename in consumptie kan men
linken aan de toename in de economie.

In het verleden gebruikten we biofuels; hout, steenkool
etc.

Nu gebruiken we hydro (= waterkracht) en nucleaire
energie.

Energieconsumptie per capita (per land)

Afrika consumeert weinig, het zijn ontwikkelingslanden. Indien deze landen zich echter meer gaan
ontwikkelen, hebben we meer energie nodig. Hetzelfde verhaal zien we in andere
ontwikkelingslanden, zoals Indië.

→ we moeten dus investeren in deze landen, zodat ze geen al te vervuilende energiebronnen gaan
aanwenden.

Bij de geïndustrialiseerde (OESO-) landen zien we het tegenovergestelde. Zij consumeren echter veel
energie.

De energie consumptie zal toenemen in China. Welke gevolgen heeft dit voor de internationale
politiek?

→ China heeft meer grondstoffen nodig en gaat deze zoeken buiten zijn landsgrenzen (in afrika,
venezuela, Rusland ...). Dit heeft als gevolg dat er concurrentie met ons ontstaat (prijzen kunnen
stijgen, er gaat minder aanbod zijn ...).

Relaties zijn/worden belangrijk(er) !

→ bv.: onze relatie met Rusland: China gaat meer betalen of heeft een betere relatie. RESULTAAT:
China krijgt de olie en het gas ipv wij (RUS sloot al eens eerder de kraan af, geval bij Oekraïne).
(zie hier ook weer de machtspositie van RUS oww de energiebronnen)

Energiebronnen

- Fossiele brandstoffen
 - Olie
 - Gas

- Steenkool
- Nucleaire energie
- Hernieuwbare energie
 - Biomassa
 - Waterkracht (hydro)
 - Wind
 - Zon

Opmerkelijk

We zien dat de renewable/hernieuwbare energie nog steeds een klein percentage is, er wordt weinig hernieuwbare energie gebruikt. De meest gebruikte energiebronnen blijven kool, olie en gas. Indien men toch hernieuwbare energie gebruikt, gaat dit voornamelijk over waterkracht (hydro-eletric). Zonne-energie wordt niet zo vaak gebruikt, men heeft nog geen methode gevonden om de geproduceerde energie te kunnen opslagen. Wind energie staat op de tweede plaats als meest gebruikte renewable. Over de jaren heen zien we dat de hernieuwbare energie toeneemt.

Olie

Olie wordt niet alleen in het M-O **geproduceert**, maar de meeste/grotendeels **olie-reserves** zitten wel in het M-O (!) → machtspositie !!
O.a. nog productie in de US, Rusland.

Carter-doctrine

'Let our position be absolutely clear: an attempt by any outside force to gain control of the Persian Gulf region will be regarded as an assault on the vital interests of the USA, and such an assault will be repelled by any means necessary, including military force', President Jimmy Carter (US), 23 January 1980

→ strijd om energie

Energie wordt gezien als een vitaal belang van Amerika. Indien dit wordt aanvallen, beantwoorden ze dit militair.

- Probleem indien China dit in de toekomst hetzelfde gaat doen.

Conclusie:

- Afhankelijkheid van OPEC e.a.: oliecrisis, petrodollars
Opec = olieproducerende landen
oliecrisis: minder olie produceren → prijzen omhoog (reactie op onze bemoeienis in het M-O) → macht van de olielanden (!)
petrodollars = inkomsten uit de olie, inkomsten worden pos en neg besteed (bv wapens kopen en uitdelen aan terroristen of bv investeringen in bedrijven → bekomen zo nog meer invloed)
- Oorlogen omwille van olie ?
Irakoorlog is er een voorbeeld van
- Bescherming van transport (pijpleidingen, olietankers,...)
!!! heel belangrijk

- Ongelukken

Europa is heel afhankelijk van Rusland (!?). POS of NEG (!?)

Schommelingen olieprijs

Prijsschommelingen hebben al voor faillissementen van landen gezorgd, zoals bij Venezuela. Deze schommelingen hebben ook al voor 'aanvallen' gezorgd; mensen gingen gaten maken in pijpleidingen om zo olie af te tappen, natuurlijk ook niet goed voor het milieu.

Gas

Gasreserves

→ Rusland veel reserves

In sommige landen kan men heel slecht aan hun reserves. Landen zoals Amerika, China, Mexico ...

Shale gas

Risico van aardbevingen tijdens het ontginnen van deze gassen.

Conclusie

- Afhangelijkheid van gasproducenten
- Oorlogen omwille van gas ?
- Bescherming van transport (pijpleidingen, gastankers,...)
- Ongelukken
 - Zelfde problematiek als bij olie

Duitsland is zeer afhankelijk van het Russische gas. Ook de Baltische staten → zeer afhankelijk, maar klagen toch over de dreiging/het gevaar Rusland. Veel landen hebben directe gasleidingen met Rusland.

Steenkool

Nog vervuilender

Grootste producent = China

Kernenergie

Serius toegenomen over de jaren.

Frankrijk haalt veel energie uit kerncentrales ! België zit ook in de top 3 van de landen die het meeste energie halen uit de kerncentrales. Amerika is de topproducent van nucleaire energie.

Wat zijn voor,- en nadelen van kernenergie ? Wat is het grootste nadeel ?

Nadelen:

- Nucleair afval: radioactief voor tienduizenden jaren
Waar gaan we het afval droppen? → nog altijd geen oplossing voor
- Ongelukken (safety)
Chernobyl, 3 mile island ...
→ ongelukken gebeuren vrij vaak, veel voorkomend
Menselijke fouten worden gemaakt, men is niet voorzichtig genoeg. (vb. Fukushima: men

had geadviseerd om een muur te bouwen, zodat het water zou kunnen worden tegen gehouden → niet toegepast, genegeerd)

- Nucleair terrorisme (security)
- Link met kernwapens; proliferatie
Uit het nodige materiaal voor de productie van kernenergie, kan je kernwapens maken.
- Duur (incl. R&D, afvalbeheer, verzekering tegen ongelukken, afbraak reactor,...)
Het is niet verzekeraar; indien er een accident gebeurt, betaald de belastingbetaler het.

voordelen:

- stabiel
zorgt voor jaren energie, tot wel 50 jaar

Het duurt heel lang eer radio-actief materiaal is opgeruimd. Uranium duurt een 700 miljoen jaar eerdat het opgeruimd/verdwenen is.

Hernieuwbare energie

Men investeert hier meer in en probeert bepaalde doelen te bereiken/behalen.

Milieu

Probleem

- Luchtverontreiniging → o.a. autoverkeer en vliegverkeer
- Uitsterven van soorten (planten en dieren)
- Gat in de ozonlaag
- Werelopwarming → smelten van het ijs
→ desastreuze gevolgen (zeespiegel gaat stijgen)
- Watertekorten en conflicten hier over
- Overstromingen owv stijgende zeespiegel
landijs gaat ook smelten → zeespiegel stijgt (indien zeeijs stijgt, is dit niet het geval; zeespiegel stijgt niet)
→ gebieden gaan overstromen en van de kaart verdwijnen
- Gevolgen klimaatwijzigingen
 - Klimaatvluchtelingen: 26 mn/jaar naar honderden miljoenen in toekomst
 - Klimaatdoden: 300.000/jaar extra (in toekomst)
 - Wereld BNP zal dalen met enkele percenten
→gevolgen voor de economie
- Ecologische voetafdruk
→ zitten nu al boven de limiet
Andere factoren die invloed hebben: veeteelt, landbouw, de vleesproductie etc.

Wat is het probleem van global warming? → CO2 uitstoot door landbouw, transport, industrie, verwarming etc.

Oorzaken

- Verontreiniging van lucht (broeikasgassen zoals CO₂), water, en grond door: industrie, landbouw, transport, verwarming, vleesproductie,... (dagelijks en ongelukken)
 - Gerelateerd aan industrialisering, economische groei
- Destructie van belangrijke sub-ecosystemen zoals regenwouden, poolgebieden, oceanen,...

Oplossing

- minder vleesconsumptie
- co₂ uitstoot verminderen
- minder afval
- meer lokalen producten eten

4 scholen

1. Ontkenners/skeptici
2. Technologische optimisten, incl. geo-engineering
→ aarde wit schilderen of space mirrors om het zonlicht te weerkaatsen
3. Radicale ecologen: ecocentrisme
 - Kleinschaligheid
→ u zelf voorzien van energie bv
 - Behoeftenoriëntatie (ipv winstoriëntatie)
 - Ruilsystemen (Lets)
 - Geen bananen, niet het vliegtuig nemen,...
 - 'let the river live': tegen stuwdammen
4. Gematigde ecologen
 - Uitstoot broeikasgassen fundamenteel beperken door energiezuinigheid/energie-efficiëntie en verminderen aandeel fossiele brandstoffen:
 - Gebouwen, verwarming: niet op stookolie of gas
 - Vleesproductie naar omlaag
 - Transport: niet op benzine/diesel/kerosine
 - Industrie: niet op olie/gas
 - Hernieuwbare energie

Krijgen we de bevolking mee in deze ideeën? Moeten de ideeën van onderuit komen of van bovenaf? Het moet van alle twee de kanten komen, zowel van onderuit als van bovenaf.

Betekent het niet meer ontginnen van:

- 33% van huidige olievoorraden

- 50% van huidige gasvoorraden
- 88% van huidige steenkoolvoorraden

→ landen die deze producten exporteren zien veranderingen niet zitten.

En dus ook niet meer investeren in fossiele brandstofindustrie ?

Ja, zegt Noors pensioenfonds (2015) onder druk van Greenpeace

Neen, zeggen Belgische banken

- LT probleem, wie gaat het oplossen?

Het is mogelijk/oplosbaar, maar iedereen moet hetzelfde handelen/denken en ontwikkelingslanden moeten financieel gesteund worden !

Problemen bij besluitvorming

1. Collectief actieprobleem tussen staten met landen in verschillende stadia van economische ontwikkeling; verschillende historische uitstoot

Gevolg: risico op free-riden door bepaalde staten (en dus tragedy of the commons)

2. Agenda-setting probleem binnen staten:

- enkele (groot)vervuilers die politiek goed georganiseerd zijn; maar iedereen draagt last
- Lange-termijn issue

Oplossing voor collectief actieprobleem = cfr Liberalisten

- Internationaal regime, incl. internationale verdragen, internationale organisaties: samenwerking
- Positief voorbeeld: gat in ozonlaag:
 - "Ontdekt" in 1985 (artikel in Nature in 1974)
 - Montreal Protocol in 1987: -50% tegen 1998
 - 1990: -100% tegen 2000

Er worden verschillende 'verdragen' getekend, doelstellingen gesteld om het probleem aan te pakken.

Twee mechanismen om uitstoot te beperken

1. Kwantiteit CO2 wordt beperkt door overheid dmv "emissierechten" die dan verhandeld kunnen worden.
2. Prijs CO2 wordt vastgelegd door overheid: koolstoftax.

COP 21 (Parijs)

- Akkoord (itt Kopenhagen)
- Bindend (ook na 2020) en niet-bindend deel
- Doel = minder dan 2° opwarming, en beter 1.5°, dwz 40%-70% CO2 uitstootvermindering tegen 2050 (ivm 2010) en 0% emissies tegen 2070 (dwz atmosfeer absorbeert alles)

- Revisiemechanisme: 5 jaarlijkse herzieningsconferenties vanaf 2023
- Transparantie
- Budget: min.100 miljard \$/jaar voor O'landen (vanaf 2020)

migratie

niet

Les 10: internationale economie 1 4/12

Intro

Behoeften volgens Maslow

→ economie nodig om aan de behoeften te voldoen, maar eten en drinken staat boven veiligheid
 Link met de veiligheid en de economie. Landen die welvarender zijn gaan minder oorlog voeren. Ze steken hun geld in andere zaken.

2 systemen binnen de economie: communisme/marxisme en kapitalisme

Internationaal oogpunt: rijkere en armere staten

→ adhv BBP bepalen wie rijk en arm zijn

We zien in een tabel dat Italië in de top 10 staat (bizar?), Japan staat ook vanboven in de lijst en de BRICS landen zijn opkomende.

→ BBP per capita: China loopt in op Amerika, maar gemiddelde Amerikaan is welvarender. Verschil tussen de landen.

→ veel Europese landen staan bovenaan in de lijst dit in groot contrast met het continent Afrika.

BBP/BNP is een belangrijke machtsfactor

→ geeft de macht van het land weer.

BBP wordt belangrijker t.o.v. militaire middelen. Wrm? Er worden minder oorlogen gevoerd, daarom wordt de economische macht belangrijker dan militaire macht.

Onderscheid verzorgingsstaten en nachtwakersstaten

verzorgingsstaten: geven veel geld aan sociale zekerheid, onderwijs ... (vb.: Scandinavië)

nachtwakersstaten: geven veel geld aan (binnenlandse) veiligheid en defensie (vb.: USA)

Modernisatie-Theorie van Rostow

→ geeft weer hoe staten ontwikkeld zijn doorheen de tijd; de verschillende stadia. Geeft oorsprong van het economische systeem

1. Traditionele samenlevingen (nomadisch)
2. Dorpsgemeenschappen
3. Grotere gemeenschappen met

- Ruilhandel: men ging meer voedsel produceren, dan men kon consumeren → handel ontstond
 - Protectionisme
 - Communicatie wordt belangrijker, belangrijk voor de economie (verband communicatie en economie). Ook technologie kent zijn doorbraak.
4. Doorbraak van het kapitalisme; vrije markt
- Onzichtbare hand van Adam Smith, staatstussenkomst is niet nodig (staat is onnodig)
 - Kapitalisme VS marxistisch beleid
 - Industriële revolutie (kapitalisme) is ontstaan uit de verlichting. Er ontstond een noodzaak naar kapitaal voor meer machines, investeringen ...
5. Geglobaliseerde vrije markt
- Laatste fase; weg naar industrialisatie (= problemen omtrent ecologie)
 - Volgens sommigen leiden de ethiek van werken; arbeidsethos of de aan-/afwezigheid van politiek instellingen (sterke staat) tot een betere economie. Max Weber zijn visie; calvinisten werkten hard en aanwezigheid van een sterke staat en maatschappij (grondwet, bestuur ...).
→ economie heeft een sterke staat nodig !

Francis Fukuyama

Combinatie van kapitalisme en democratie is het beste/ideale.

Vergelijking wereldbevolking en BBP

- BBP en BBP per capita is enorm gestegen.
- Wereldbevolking is ook sterk toegenomen.
- Levensverwachting is ook toegenomen.
- Verband tussen analfabetisme en economie: Doordat de economie boomed, zijn de mensen meer geletterd.

→ past binnen vooruitgangdenken, liberalisme

Ideologische debatten

Debatten tussen liberalisten, realisten en marxisten. Driehoek (met de wijzers mee): veiligheid, sterke staat en economie.

Liberalisme:

- F. Fukuyama: vrije markt heeft sterke staat nodig!
 - Groot deel BNP door staat gecontroleerd
 - Vrije markt niet volledig vrij laten, soms moet de staat interveniëren

- Kijken naar de absolute macht van de staat (buurlanden mogen het beter doen dan jij, maar het maakt niet uit zolang jij maar vooruit gaat)
- Klemtoon op **interdependence** (onafhankelijkheid)

Realisme:

- Meer geïnteresseerd in veiligheid dan in economie (protectionisme is belangrijk, eigen economie/macht voorop!)
- Voorstander mercantilisme = protectionisme
→ eigen economie beschermen tegen opkomende economiën
- Kijken naar de relatieve macht van een staat (andere landen mogen het niet beter doen)

Marxisme:

- Als de gelijkheid stijgt, is er minder kans op uitbarstingen, ruzies ...
- Stellen zich de vragen hoe het komt dat sommige delen van de wereld minder ontwikkeld zijn, hoe de problemen van armoede worden aangepakt en hoe sommige het economisch slechter doen.
→ kijken vooral naar de verliezers, niet naar de vooruitgang. Verschillen tussen staten/continenten. Achteruitgang of achterlopen is het resultaat van het systeem; kapitalisme.
→ leggen de klemtoon op **dependence** (afhankelijkheid)

Vergelijking marxisme – liberalisme

Marxisme	Liberalisme
Nadelen vrije markt economie	Voordelen vrije markt economie
Dependece	interdependence
Economisch wereldsysteem + sociale klasse	Politiek wereldsysteem
Politiek i.f.v. economie	Economie i.f.v. politiek

- K. Marx, F. Engels
Analyseniveau van marxisten = sociale klasse (verschillen tussen rijk en arm, op int. niveau naar het economische wereldsysteem)
 - Bourgeoisie VS proletariaat
grote winsten gingen naar de bazen → vonden ze niet fair. Schuld lag bij het **systeem** (het kapitalisme), het leidde automatisch tot uitbuiting
 - “Basis” (economie) bepaalt “superstructuur” (politiek)
 - Economie bepaalt alles
 - Materialistische kijk op de zaken
 - Staat dient belangen van de heersende economische klasse
 - Feodalisme – kapitalisme – socialisme - communisme
Verschil socialisme en communisme:
 - socialisme : via revolutie komt het volk aan de macht en gaan ze de eigendommen verdelen, hebt nog altijd een staat
 - communisme: staat zelf wordt ontmanteld, centrale planning
→ geen staten, geen oorlog tussen staten. Geen privé eigendom, iedereen is gelijk.
 - (ideologisch ideeën)
 - Hoe? Wereldrevolutie
Hoe bovenstaande invoeren: arbeiders moesten zich eerst bewust worden van hun

slechte situatie, zodat ze zich zouden organiseren en een (proletarische) revolutie laten uitbreken (spontaan). In de praktijk falen deze revoluties. Beter via politieke (socialistische) partijen, via verkiezingen. Werkte ook niet echt.

Lenin opnieuw idee van revolutie en er is maar 1 politieke partij. Periferie is afhankelijk van het centrum → dictatuur vormen.

- Nationalisme en religie = opium voor het volk
- Andere linkse denkers: imperialisme
 - Imperialisme = gevolg van kapitalisme, andere staten uitbuiten voor eigen gewin.
 - John Hobson: imperialisme
 - Brit uit 19^e-20^e eeuw
 - Oorzaken imperialisme door onderconsumptie en overproductie (afnemende winstmarges) leidde tot kolonies (zoeken naar nieuwe afzetmarkten), competitie tussen staten wat oorlogen tussen staten ... tot gevolg had (imperialisme).
 - V. Lenin
 - Westen is kern kapitalistisch systeem, zuiden is de grens
 - Verschil marxisme: gaat er van uit dat de arbeiders veel sneller tot een revolutie kunnen komen met de leiding van een zogenaamde voorhoedepartij.
 - Burgerlijke revolutie kan direct omslaan naar een socialistische revolutie
 - A. Gramsci
 - wrm in westen weinig communistische revoluties?
Niet enkel economie bepaalt het kapitalisme, maar ook politieke en culturele factoren (media, jeugdbeweging, kerk ...) spelen een belangrijke rol in de ideologische (culturele) hegemonie
→ kritiek op kapitalisme, kapitalisme wordt **opgelegd** door deze instituten
 - Italiaanse communist en stichter communistische partij
 - J. Galtung
 - wijst op de monopolie van grote media organen
 - vredesonderzoeker en linkse pacifist (= iem die streeft naar algehele vrede, is tegen oorlog en geweld)
 - culturele hegemonie
 - concept positieve en negatieve vrede

Ecologen

- Probleem: global warming
 - Temperatuurstijgingen
 - Overstromingen
 - Gletsjers smelten
 - Nucleaire accidenten
- Oorzaak: economie
- Waarom wordt er niets ondernomen tegen het milieuprobleem?
 - Bottom-up
 - Top-down
 - lobbygroepen
- Liberalisten vs ecologen
zie vorige les

Internationale handel

Cijfers

- 20% van wereld BNP = 19000 md dollar/jaar wordt verhandeld
- 2/3 door geïndustrialiseerde wereld
- 40% door MNO's

Directe buurlanden zijn onze handelspartners (BEL).

Theorie

- Autarkie =
doet men niet aan handel, produceren alles zelf.
Noord-Korea komt hier het beste in de buurt van (behalve de luxeproducten die worden ingevoerd voor de dictator)
Autarkisch systeem is niet het beste systeem.
- Theorie van comparatieve voordelen = wat je zelf niet kan produceren of efficiënt produceren haal je het bij een ander land. WIN - WIN situatie voor de 2 landen, wisselt producten uit → voordeel in productie door de specialisatie in een bepaald product of dienst.
Specialisatie bepaalt wat we gaan verhandelen. Specialisatie wordt bepaalt o.b.v. van werkracht, grondstoffen, weersomstandigheden ... → objectieve verschillen bepalen of dat je je kan specialiseren (als land)
- Adam Smith; David Ricardo
- Prijs op basis van marktmechanisme (vraag en aanbod)
bv. Olieprijzen
Ook verwachtingen van vraag en aanbod, percepties (psychologie) spelen een belangrijke rol bij de prijszetting.
- Voorwaarden voldaan opdat theorie kan werken/ markt kan spelen (vw'den voor efficiënte marktwerking):
 - Concurrentie, voldoende aantal spelers
 - Geen monopolie
 - Geen kartelvorming
 - Niet te veel staatsinterventies, maar wel stabiele staat
 - Geen corruptie
 - Politieke inmengingen
 - Gaan van dezelfde preferenties uit → niet het geval
 - Voldoen info, markttransparantieSoms onderhandelingen nodig tussen staten, omdat voorwaarden niet vervuld zijn.
- Onderhandelingen + reciprociteit
Handelsoorlogen indien de onderhandelingen niet lukken (bv. Bananenoorlog).
Reactie op politieke onderwerpen/beslissingen → handel stopzetten (invoer stilzetten).
WHO komt hier tussen, als bemiddelaar.
- Legale/illegale markt
Zwarte markt
- 'Vrije handel leidt naar vrede' net zoals democratie
Vele (handels)relaties → behoud de vrede, oorlog is nefast voor meerdere spelers.
- Handelsbalans
- protectionisme

Handelsbalans

= verschil waarde van de export en waarde van de import (goederen en diensten), kan pos of neg zijn.

vb. neg: VS → importeren meer producten dan het exporteert

vb. pos: China → exporteren meer dan ze importeren (China krijgt overal invloed: kopen Amerikaanse staatsobligaties, grondstoffen, ontginningsplaatsen ...)

Protectionisme/handelsbeleid

= beschermen van de eigen industrie. Lobby groepen hebben hier ook een invloed op.

Legitieme redenen voor protectionisme:

- Arbeid beschermen in eigen land
→ niet per se legitiem; het probleem verschuift altijd, nu is China goedkoop en gaat men daar arbeidskrachten zoeken, maar men gaat meer en meer arbeid zoeken in Cambodja, Laos etc. arbeidskrachten zijn nog goedkoper daar.
- Bescherming “infant-industry”
Strategische, vitale sectoren moeten beschermt worden
- Transitieperiode: sectoren die het moeilijker hebben een tijdje beschermen
- Anti-dumpingmaatregelen:
dumping = producten aanbieden aan prijzen onder de kostprijs
→ doel om marktleider te worden en indien je dit bent de prijzen terug omhoog brengen (vb staalindustrie) → aankloppen bij WHO (wereldhandelsorganisatie) om probleem te melden.
- Nationale veiligheid

Hoe markt beschermen?

- Tarieven
Taxen op goederen van buitenland → binnenlandse producten worden goedkoper voor de burgers, dus men koop meer producten van eigen bodem
- Niet-tarifaire handelsbelemmeringen
 - Quota's = kwantitatieve beperkingen (zeggen hvl goederen er mogen worden ingevoerd)
 - Subsidies
bv om landbouw te beschermen (eigen industrie subsidiëren)
 - Administratieve hindernissen
moeilijk maken voor producenten om hier op de markt te komen

WHO

- GATT = General Agreement on Taks & Trade
° 1947
voorganger van de WHO
in het begin over goederen
- WHO = Wereld Handelsorganisatie of Word Trade Organisation
 - ° 1995 (Genève): 150 lidstaten
 - scope: houdt zich met
 - GATS goederen en diensten (dienstensector)
 - TRIPS: intellectual property rights (intellectuele eigendomsrechten); octrooien, patenten ...
 - TRIMS: investeringen
 - Principe:

- Niet discriminatie (meest begunstigde natie clausule) + uitz. voor ontwikkelingslanden.
Niet discriminatie: iedereen hetzelfde beleid, hetzelfde doen.
Handelsbelemmeringen moeten voor alle landen gelden.
 - Reciprociteit of wederkerigheid: als het ene land iets doet voor jou, moet jij ooit iets terug doen.
 - Geschillenregeling
 - Onderhandelingsrondes
- Bilaterale en regionale handelsovereenkomsten

Les 11: internationaal monetair systeem 11/12

Intro

- Geld
Goederen en diensten: waarde geven → waarde vergelijken en zo handel drijven
Geld op zichzelf heeft geen waarde zonder die handel en het vertrouwen in de briefjes.
- Munt
Elke staat heeft een eigen munt, behalve de uitzonderingen zoals de euro. Doel van elke land is om een stabiele munt te hebben, trekt kapitaal aan van andere landen. Sterkte van de munt wordt bepaald door de economie
- Inflatie en Nationale/Centrale Bank
Niet interessant, munt wordt ontwaard, goederen worden minder waard. Belangrijk om dit in toom te houden, centrale bank regelt dit. CB staat onafhankelijk van politici en hebben de interestvoet als instrument om inflatie te regelen. Rente bepaalt indirect de snelheid en hoeveelheid munten in de economie. Lage rente → buitenlands kapitaal naar ons. CB gelegen in Frankfurt, hoofd: Dragi. Regeringen kunnen eigen munt opkopen om de koers/economie naar boven te sturen. Rentevoeten is de rente die betaald wordt aan de centrale bank om te lenen, dit wordt vaak doorgerekend naar de consumenten.
Hoge rente:
→ voordelig voor het sparen
→ voordeel om buitenlands kapitaal aan te trekken
- Devaluatie
Nadeel: schulden worden duurder en reputatie worden geschaad (investeerders vertrouwen minder rap) → neg op LT
Voordeel: export gaat omhoog (buitenlanders moeten minder betalen voor goederen)
→ economie opkrikken (op KT)
- Beperkte inflatie van 2-3%. Hyperinflatie: snelle muntontwaarding; Venezuela, Zimbabwe.
- Verwachtingen spelen ook een rol
- Munt geeft iets weer over de waarde van de economie, is een weerspiegeling van de economie. Gezonde economie = sterke munt.

Wisselkoersen

- = waarde van een munt uitgedrukt i.f.v. een andere munt. Deze waarden schommelen.
 - Bepaalt door vraag en aanbod (denkt dat de wisselkoersen gaan stijgen, munt opkopen om daarna terug te verkopen met winst. Gebeurt op de financiële markten)
 - Soms self fulfilling prophesy: verwacht dat de munt gaat dalen in waarde dus daalt deze ook in waarde
 - Relatieve veranderingen tussen munten is belangrijk, absolute verschillen niet zo
 - Fluctuatie van de wisselkoers, effecten op welke sectoren: handel, financiële sector, toeristen (consumenten).
- Vast wisselkoerssysteem: goud-dollar standaard tot 1971
 - Als munt onder druk kwam te staan door dollar, moest de munt devalueren
 - Dollar was gekoppeld aan goud, vast systeem; dollar en goud
 - Jaren 70 financieel economische crisis:
 - problemen door grote (binnenlandse) uitgaven o.w.v. Vietnam oorlog en schuldenlast. Dollar komt onder druk te staan → Nixon gaat unilateraal uit het systeem en de rest moest maar volgen (waren, te, afhankelijk). Nu vlottend systeem i.p.v. vast.
- Vlottend wisselkoerssysteem sinds 1971
 - Afspraken binnen kleinere groepen om schommelingen te beperken.
 - G7 opgericht: 7 grootste economieën in de wereld opgericht in de jaren 60:
 - FRA
 - IT
 - DUI
 - ENG
 - JAP
 - Canada
 - VS
 - RUS (G8: toegetreden eind jaren 90)
 - Nu g20: G8 + opkomende landen en BRICS landen
 - Bevat 2/3 van de wereldbevolking
 - Staats-regeringsleider die samenkomen; informele IO
 - nog voorbeeld informele IO: E3 (=DUI, FRA en ENG) gaan onderhandelen met Iran (eigen initiatief).
 - EU3
 - E3+3=P5+1
P5= 5 permanente leden van de VN Veiligheidsraad + 1 = Duitsland
- Speciale trekkingsrechten
= internationale reservemunt waarbij men kijkt naar de waarden van de belangrijkste munten
- Liberalisering van de kapitaalmarkt
 - Jaren 90
 - Weinig staatscontrole, grote schommelingen
 - Gevolg: economische crisis in Thailand, Vietnam aan het einde van de '90 o.w.v. die grote schommelingen van kapitaal
- Fundamentals economie: schuldenlast, groei van eco, koopkracht, tewerkstelling ...

Bretton-Woods instellingen

IMF: internationaal monetair fonds

- Leningen geven aan landen die in geldnood zitten
- Leningen aan landen getroffen door WO2, oorspronkelijk voor bedoeld.
- Jaren 60: landen steunen die kolonisatie van zich af hebben geschud
- Landen in crisis 2008: Griekenland, Portugal, Ierland
- Leningen op korte termijn
- Bijna alle landen lid
- Stemmingen/besluitvorming: werkt met quota (elk land heeft bepaald stemgewicht, eigen percentage, niet meer zo representatief). 85% van stemmen nodig om te beslissen
China had een klein percentage → eigen bank opgericht
- Houdt fundamentals van landen goed bij; kijkt naar handelsbalans, kapitaalbalans ...
- Hoofd IMF = Christine Lagarde

WB: werelddbank

- Leningen op lange termijn
- Bijna alle landen lid
- Zelfde werking als IMF
- 8vd 24 zetels van Europeanen

Kritiek op de instellingen (uit linkse hoek)

- Leningen aan ontwikkelingslanden
De voorwaarden, oplegt aan landen die lening krijgen, komen uit een neo-liberale hoek (uitgaven beperken ...). Heeft niet altijd gewerkt.
- Meer nadruk op politieke gevolgen, rechten en vrijheden ...

Fin-econ. crisis

- Oorzaken:
 - Immobiliën markt US
 - Derivaten = beleggingsinstrumenten die hun waarde ontleen aan de waarde van een ander goed, zoals aandelen en olie
 - Consumenten vertrouwen verdween
Gevolg: mensen gingen hun geld van de bank halen
 - Banken crisis
 - Overheidsschulden
 - Hoge defensie uitgaven US
 - Amerikaanse fundamentals zwak vanaf 2000
 - Toenemende handels- en betalingstekorten → overbestedingen/overconsumptie door Bush. Belastingverminderingen, hoge consumptie en weinig sparen.
 - Budgettair deficit
 - Buitenland betaalde dit deficit (probleem was dat geld bleef toestromen naar Amerika vb. China investeerde/investeert veel in het Westen)
→ waarde van de dollar zakt

- Federal Reserve US rente verlaagd als gevolg van dotcomcrisis en schrik voor deflatie (wantrouwen economie) → Gevolg: burgers konden gemakkelijker gaan lenen. Mensen geld lenen die niet in staat zijn om het terug te betalen (niet kredietwaardig zijn) → fout van de banken (kortzichtig beleid gevoerd)
- Stijgende grondstofprijzen
risico op inflatie; vandaar rente-verhoging; bijgevolg kwamen niet-kredietwaardige ontleners in problemen: hypotheekcrisis (2006-2007)
- Amerikaanse banken in problemen
banken gered door belastingbetalers
Mede door Glass Steagal Act: spaarbanken en investeringsbanken gescheiden. Dit werd opgeheven in de jaren 90. Banken opnieuw herenigd. Banken in problemen → spaarders geld kwijt. Door druk van lobby groep (=bank) is deze scheiding nog niet hersteld, situatie kan zich opnieuw voordoen !?
- Wereldwijde financiële crisis, oa. Door geglobaliseerde economie, geliberaliseerde kapitaalmarkten, mondiaal bankensysteem (oa. SWIFT) en oneigenlijke financiële producten
Kredietcrisis
Alle banken hangen aan elkaar via SWIFT, dus banken in US in problemen → banken in EU ook in problemen → wereldwijde kredietcrisis
- CB en regeringen veel geld in economie gepompt, private banken wilden het risico niet meer nemen
- Economische crisis (recessie, depressie?) want geen vertrouwen, oa in PIGS (met hoge schuld)
- 1920 alle banken failliet laten gaan → leidde mede tot WO2. Wilden dit niet meer, geld in pompen ten koste van belastingbetaler.
- Portugal, IT, GR, SPA hebben geld geleend van de DUI banken → wij hebben ook schuld aan de crisis

Onderontwikkeling

Cijfers/feiten

- Veel ontwikkelingslanden gaan er op vooruit, goede groeipercentages ! maar er zijn er ook die stagneren of zelfs terug achteruit gaan.
- Cijfers:
 - Miljard middenklasse en neemt steeds meer toe
 - 5,5 miljard armen
 - 20% slecht/geen toegang tot drinkbaar water
 - 33% ondervoed
 - 805 miljoen chronisch ondervoed
 - Meer mensen sterven door overgewicht dan door honger
 - Slechts 9 miljard dollar nodig om iedereen van water te voorzien, basiseducatie 6 miljard dollar
 - Werelduitgaven defensie: 1500 miljard

- Gezondheid: Aids vooral in Zuid Afrika, levensverwachting daalt 17 jaar in Kenia, 19 jaar in Zuid Afrika, levensverwachting Rusland 59j door alcohol
→ cijfers niet kennen
- Grote globale ongelijkheid !
 - Probleem: er is voldoende voedsel in de wereld maar
 - Groot deel gaat naar dieren (1/3 van graan)
 - Ongelijk verdeeld (armen minder middelen om te kopen)
 - Infrastructuur
 - Voedselprijzen stijgen
- Technologische hubs in de wereld

Relevantie

Heeft dit invloed op ons (dagelijkse) leven? JA

- Vluchtelingen problematiek (zijn meestal de rijkere/geëduceerde die vluchten en hopen op een beter leven)
- Landen beter → meer geld → kopen onze goederen (afzetmarkt erbij)
- Milieu

Oorzaken

- Na kolonisatie door Westerse landen aan het lot over gelaten (uitbuiting, kolonialisme, imperialisme)
- Slecht bestuur en corruptie van plaatselijke elite
- Enorme schulden mede veroorzaakt door ontwikkelde/Westerse landen

2 scholen:

- Wij meer/mede verantwoordelijk voor deze problematiek
- Probleem ligt bij het land zelf, ze voeren een slecht beleid etc

2 theorieën:

- Wereldsysteemtheorie:
 - Kapitalisme creëert kerngroep
 - Periferie doet technische zaken
 - Oorzaak = economisch systeem (kapitalisme)
 - Jaren 70
 - Dependentie
 - Zuiden afhankelijk van het noorden; kerngroep en periferie
 - Ongelijke ruilvoet: verhouding export en import
arm land moet grondstoffen/basisproducten verkopen die goedkoop zijn en andere duurdere producten kopen waardoor de kloof nog groter wordt → structureel probleem
- Kapitalisme is niet de ideale situatie voor iedereen.

- UNCTAD: United Nations conference Trade and Development
→ doel om de situatie van 77 landen te verbeteren via
 - exportinkomsten verhogen
 - kapitaal verwerven voor import
- Oorzaak ligt bij plaatselijke elite
- CTAD: conference trade and development
- Werelsysteemtheorie (**Immanuel Wallerstein**): + semi-periferie
Kapitalisme heeft een kerngroep, periferie en semi-periferie. Surplus gaat naar kernlanden, profiteren van het zuiden (dependentietheorie zegt dit ook)
Landen kunnen veranderen van categorie → kunnen van periferie naar semi-periferie gaan. Industrieën kunnen uitwijken naar semi periferie (lonen liggen daar lager) of van periferie naar kernlanden. Semi-periferie is buffer voor economisch systeem/voor problemen in het noorden en zuiden op te vangen.

Oplossingen

2 scholen:

- Meer liberalisme, vrije markt
 - Nog meer vrije handel, onze landbouw openstellen voor het zuiden
 - Verwijzen naar NIC's, China en BRIC's
NICI = newly industrialized countries: Hong Kong, Zuid-Korea, Taiwan en Singapore
 - Handelsbelemmeringen verminderen
 - 500-700 miljard verliezen de ontwikkelingslanden aan import(taxen) voor landbouwproducten (door de westerse subsidies)
 - Westerse landen geven landbouwsubsidies waardoor derde wereldlanden niet kunnen concurreren.
 - Meer buitenlandse investeringen, oa door MNO's
 - Staat los van de Staat
 - Micro-kredieten
 - Kleine sommen geld geven om kleine KMO op te zetten
 - Banken gaven dit eerst niet, vertrouwden niet dat de leningen konden worden terugbetaald. Economist deed dit wel.
- Meer staatsinterventie
 - Ontwikkelingshulp
Landen geven hier te weinig voor.
Gemakkelijke kritiek: te veel geld blijft onderweg hangen bij de ontwikkelingshulp.
Hangen bepaalde regels aan vast, moeten zich er aan houden.
 - Kwijtschelding van schulden
belangrijker voor ontwikkelingslanden dan de ontwikkelingshulp, meer effect
 - Eerlijke handel
 - Transferten van technologie
 - Duurzame ontwikkeling
 - Bilaterale VS multilaterale hulp
 - Noodhulp VS structurele hulp

- Gebonden hulp = als je ontwikkelingshulp biedt, werd dit geïnvesteerd in Belgische bedrijven → kan nu niet meer. Kan wel voorwaarden stellen als je hulp biedt bv stoppen met corruptie en dan pas hulp
- Conditionaliteit: ontwikkelingslanden moeten goede zaken verrichten met geld! = evident eis